

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSGAARDEN

Nr. 25 . August—September 1946

Som et svagt bølgende Spor trækker den gamle Hærvej fra Viborg mod Syd til Dannevirke. — Hvem skabte denne? Var det det lille nyfødte Hjortekid, der dinglende paa sine spinkle Ben med Moderen og den øvrige Hjord bagefter sig traadte den første Veksel? Eller var det Stenaldermanden, der drog bagefter den vigende Is for Titusinder af Aar siden? Ingen ved det, kun ved vi, at senere hen blev det ad denne, Cimbrernes Tog mod Syd gik sin blodige Vej, der endte foran Roms Porte. At den i Aarhundreder var Studenes Vej, naar de skulde til Nabolandet, findes der endnu Folk, der kan huske. Nu ærer vi den som det sjældne Minde, den er, og glæder os over, at den er bevaret og vil bevares for Fremtiden.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Redigeret af *Jørgen Petersen*.

Jens A. Petersen, Forretningsfører.

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

„Slægtsgaards-Arkivet“,

Kontor: Købmagergade 67-69, København K.
Kontoret aabent hver Dag Kl. 10—1. Telefon Central 9056.

Alle Breve til Foreningen skal sendes til Kontoret, Artikler og andet til Bladet dog til Formanden, ligesom private Forespørgsler.

Landsbestyrelsen.

Gdr. Jørg. Petersen, Thorsgaard, Gislinge (Formand).
Gdr. Jens Jensen, Sode pr. Hejsager (Næstfmd.).
Sognefoged. Gdr. N. Slemming, Hammelev pr. Grenaa.
Greve F. C. R. Scheel, Ryegaard pr. Kirke Saaby.
Parcl. Niels Larsen, Veddinge pr. Faarevejle.
Sognefoged, Gdr. Hans Pedersen, Holmegaard, Sanderum.
Gdr. Chr. Lybye, Halborg pr. Skive.
Landstingsm., Ingeniør M. N. Markersen, Rødby.
Gdr. Ths. B. Thomsen, Ulstedlund pr. Ulsted St.
Gdr., Sognefoged Grøntved, Mygdal pr. Hjørring.
Gdr. Johs. Grønbeck, Gudhjem, Bornholm.

Foreningens juridiske Konsulent.

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

„Slægtsgaards-Arkivet“s Leder.

Mag. art. Hans Ellekilde og Arkivar P. K. Hofmansen.

Foreningens Revisor.

Statsaut. Revisor Kr. Foged, København.

★ Forenings-

og Lokalmeddelelser

Om Tilbagekøbet af Jorden til Flyvepladser

Da jeg i sin Tid har korresponderet med Indenrigsministeriet vedrørende Tilbagekøb af den Jord, der var eksproprieret til Flyvepladser, har dette pr. Telefon givet mig nogle Oplysninger om Sagens Ordning. Dette er sket ved en Lov af 12. f. M. og en Bekendtgørelse af 22. f. M. Der staar blandt andet heri, at dersom de tidligere Ejere ønsker at gøre deres Tilbagekøbsret gældende, som Loven hjemler, maa der inden 1. September d. A. indgives Anmeldelse herom til Indenrigsministeriets Afviklingskommission for Skødeklauselejemomme, Frederiksgade 21, København. Indenrigsministeriet oplyste derhos, at Skydstrup Flyveplads i Hovedsagen skal bevares, og følgelig faar Tilbagekøbsretten vel ikke nogen videre Betydning.

M. Hesselbjerg.

Meddelelser fra Kontoret

For at fuldende det forlængst paabegyndte Oprydningsarbejde bl. a. i Foreningens Kartoteker over Medlemmerne, beder jeg de forskellige Bestyrelser og Udvalg i denne Anledning være mig behjælpelig med at faa nedennævnte frem til Notering i Kartotekerne. Naar dette Arbejde ved fælles Hjælp er ført a jour herinde, bedes for Fremtiden alle Forandringer indenfor Bestyrelserne eller Udvalg meddelt Kontoret til Nynotering.

1. Formandens og de øvrige Medlemmer af Bestyrelsens Navne og Adresser i Amterne bedes oplyst.
2. Oplysning om hvor Lokalforeninger findes med Navnene og Adresserne paa Udvalgets Medlemmer.
3. Sognetillidsmændenes Navne og Adresser bedes oplyst.

Naar disse Oplysninger efterhaanden tilgaar Kontoret, maa Arbejdet efter min Formening være i saa god en Orden herinde til Glæde for Medlemmerne og til Gavn for mig ved mit daglige Arbejde.

K. Nielsen.

Forretningsudvalgsmøde

afholdtes paa Kontoret Fredag den 28. Juni 1946.

Formanden indledede med at give Udvalget Oplysning om den økonomiske Stilling under Henvisning til evt. Tilskud til Arkivet og Merudgiften til Bladets Udgivelse hver Maaned, ligesom Sagen Redaktør Jens A. Petersen, Kalundborg, kom til Behandling.

Det vedtoges — foreløbig som et Forsøg — at lade Redaktør Petersen foretage Annoncetegning til Bladet, afholde evt. Møder og Foredrag mod et Honorar af 1200 Kr. for Tiden 1. Oktober til 1. Januar 1947.

Redaktør Petersen bliver Bladets Forretningsfører og afregner direkte med Kontoret.

Jens Jensen og N. Slemming enedes om at henstille til Bestyrelsen, at Redaktionshonoraret, paa Grund af Bladets Udvidelse fra 1. Januar 1947 til Maanedsbld, bliver forhøjet til 1400 à 1500 Kr., alt indbefattet.

Paa Forslag af Jens Jensen blev det overladt Arkivets Arbejdsudvalg at fremkomme med et Forslag om Tilskud i 1947 fra Foreningen.

Det vedtoges endelig, at der i næste Nummer af Bladet skal optages en Udtalelse ang. Kontingentforhøjelsen i Anledning af Bladets Udvidelse, ligesom Bladet skal indeholde en Bekendtgørelse om Slægtsgaardsarkivets Kontortid.

Mødet hævet.

N. Slemming. Jørgen Petersen.
Jens Jensen.

Slægtsgaardsforening paa Sejro

Mandag den 5. August afholdtes et Møde for Slægtsgaardsejere paa Missionshotellet paa Sejro. Der var trods Høstvejret jævn god Tilslutning. Paa Landsorganisationens Vegne bød Redaktør Jens A. Petersen, „Kallundborg Avis“, velkommen og holdt

(Fortsættes Omslagets Side 3.)

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

NR. 25

★

AUGUST-SEPTEMBER

★

1946

Slægtsforskning — Slægtsfølelse

Kort Sammen drag af Foredraget

holdt paa Slægtsgaardsforeningens

Aarsmøde i Aarhus den 4. Maj 1945

af Claus Eskildsen

Persdag den 22. Februar 1749 gik en ung Mand fra Manstrup i Bejstrup Sogn (Ø. Hanherred) til Herremanden Chr. Speitzer paa Aggersborg for i Henhold til Kgl. Reskript af 7. 12. 1742 at udbede sig en Følgeseddel, der frigjorde ham for Stavnsbaandslænkerne. Han fik den, og efter at han havde tjent forskellige Steder i V. Hanherred, satte han i Foraaret 1757 Kursen sydpaa, mod „det tyske“, Hertugdømmet Slesvig, der hvert Foraar var Maalet for saa mange Jyllandskarle. Han var i flere Aar Kusk hos Præsten i Felsted og giftede sig i 1763 med en ung Enke paa et Husmandsbrug i Felsted Skov tæt ved Aabenraa Fjord. Her arbejdede saa de to, spinkede og sparede, fordoblede Ejendommens Jordtilliggende, oplevede i 1794 at faa Arvefæste af Hertugen af Augustenborg, og døde. Maren døde 1806, og Pastor Meyland i Felsted gav hende dette Vidnesbyrd i Kirkebogen: „Hun var en meget brav Kone, gudfrygtig, flittig, taalmodig, en dygtig Ægtehustru og en trofast Moder“. Kan en Husmoder, der skal give Hjemmet Aanden og Slægten Traditionen, faa et bedre Skudsmaal? Manden fra Hanherred fik sin Grav i sønderjysk Jord 2 Aar senere, og efter at Pastor Meyland havde fortalt hele hans Levnedsløb med største Nøjagtighed, tilføjede han: „Hans Vandel iblandt os var god“.

Frengang havde de to oplevet, men Sorgen var ikke gaaet dem forbi. Deres yngste Søn, Jørgen, der havde arvet Faderens Udlængsel, var i 1798 som Styrmand paa et Skib fra Bergen af et fransk Kaperskib blevet slæbt til Vestindien og var død der. Hans Papirer og Pung var af Kaptajnen, en Flensborger, der foruden den yngste Skibsdreng var den eneste, der overlevede Interneringen, blevet bragt til det lille Hjem ved Aabenraa Fjord. En rystende Moderhaand lagde Sønnens sidste Brev ved, pakkede det hele ind i en lille Pakke og gemte denne i Skatollets inderste Fag, hvor jeg fandt den 120 Aar efter. Præsten indførte Sognebarnets Død i Kirkebogen og tilføjede: „Han var et godt Menne-

ske, stille og ikke udsvævende, havde et godt Hovede, var flittig og stræbsom, skattet af enhver“.

Den ældste Søn Hans havde faaet Gaard og Jord. Han sled og sparede, købte ny Jord ind til Ejendommen og gik i Graven i en trang Tid, i 1818, kun 56 Aar gammel. — 3. Generation, Sønnen Peter, arbejdede videre, stod Krisen igennem, købte Jord og døde 1843, kun 46 Aar gammel.

4. Generation, Sønnen Hans Peter, var ved Faderens Død kun 4 Aar gammel. Han voksede op, kæmpede for Danmark i 1864 foran Dannevirke og i Nørrejylland, opterede i 1867 for Danmark for ikke at skulle spille preussisk Soldat, og han maatte til sin tidlige Død — han blev kun 53 Aar gammel — leve paa sine Fædres gamle Stavn uden Statsborgerrettigheder, stadig med Trusel om Udvisning hængende over Hovedet. Men han arbejdede videre paa at øge Fædrenes Arv, idet ogsaa han købte mere Jord ind til Ejendommen, saa dette oprindelige Husmandsbrug nu efterhaanden kunde siges at være en pæn mindre Gaard.

I Dag begynder det at tynde ud i Slægtens 5. Generation, den Generation, der har oplevet de voldsomme tekniske Fremskridt i Verden og de voldsomme verdenshistoriske Begivenheder. Tre Brødre var aktivt med i den første Verdenskrig; og dette Slægtled har oplevet Genforeningens Lykke, Landbrugskrisens trange Aar, den 9. April 1940 og den 5. Maj 1945.

— — —

Hvorfor dette korte Rids af en nordslesvigsk Bondeslægts Historie? Var Manden fra Hanherred det, man vilde kalde en betydelig Mand? eller Styrmanden? eller Menig Nr. 331 ved 21. slesvigske Regiment? — Nej! — Men de har mere Betydning for mig end alle Konger og Stormænd, thi det var mine Forfædre, der arbejdede og sled og spinkede og sparede, for at jeg kunde faa en Plads i Samfundet. Manden fra Manstrup hed nemlig Eskild Sørensen, og han gav vor Slægt Navnet Eskildsen, og han og hans gode Hustru skabte i det Hjem, der blev vort, den gode Slægtstradition.

Saadan har dine Forfædre, hvad Stilling de end indtog i Samfundet, arbejdet for dig! De kan kræve af deres Efterkommere, at disse mindes dem i Ærbødighed og Taknemmelighed og i det mindste kender deres Navne. De har jo betydet mere for dem end de Hundreder af Fyrster og Feltherrer og Digtere fra fremmede Folk og Folkslag, hvis Navne Skolen proppede ind i Hjernen. Derfor

er Meningen med denne lille Artikel at opfordre alle — og ikke mindst Ejerne af de gamle Slægtsgaarde — til at drive Slægtsstudier, ved Hjælp af Kirkebøger og andre Kilder at faa Rede paa Forfædrene, saa langt der kan naas tilbage.

Man kan næppe tænke sig noget, der er mere interessant end Slægtsforskning. Man støder i hver Slægt paa interessante Forbindelser med kendte Navne, spændende Tildragelser, malende Billeder, der gør Fortiden levende.

Slægtsforskning giver en rank Slægtsbevidsthed. Vi havde i vore tyske Skoler et Vægkort, der i forskellige Farver viste, hvorledes Hohenzollerslægten Generation efter Generation havde udvidet Landet, saa dette fra den lille, usle Mark Brandenburg voksede frem til at omspænde hele Tyskland. Da jeg havde afsluttet Arbejdet med min Slægt, tegnede jeg ogsaa et Kort i forskellige Farver, der viste, hvorledes mine Forfædre Generation efter Generation havde udvidet deres Ejendom, og naar jeg ser paa det, kan jeg sige: „De præsterede med deres lille Pund det samme som de saa højt lovpriste Hohenzollere med deres store, og deres Erhvervelser kostede ikke unge Mænds Blod, Mødres og Enkers bitre Taarer, Ild og Pest og Dyrtdid og andre Krigsulykker; det kostede ærligt Slid og selvfornægtende Nøjsomhed. Mon dette i Vorherres Øjne ikke er mere værd end de haarde Hohenzolleres blodige Værk? Jeg kan være stolt af at høre til denne Slægt af gode danske Bønder!“

Men ægte Stolthed skal være parret med dyb Ydmyghed, og er der noget, der kan gøre os ydmyge, saa er det Slægtsstudium. Det viser os, hvor smaa vi, den enkelte, er. Det løfter for os en Flig af Livets Gaade: Vi erkender, at vi kun er en ny Side af Slægtens store Bog. Vi ser ved Læsningen kun denne ene Side; men skal vi forstaa den, altsaa forstaa os selv, skal vi kende alle de foregaaende. Og vort Livs Opgave gaar op for os: at være en god Side i Slægtens Bog, i Overensstemmelse med de foregaaende, men førende Handlingen et lille Stykke videre, at være et sundt Led i Slægtens lange Kæde, knyttet til de forangaaende, og saa stærkt, at de efterfølgende kan bæres af det, at leve saadan, som Fortid, Hjemstavn, Slægt og Folk kræver det, saa vi kan danne Overgangen til og Kraftkilde for sunde efterfølgende Led.

I et Grænseland har Slægtsforskningen imidlertid sin særlige Betydning. Det er ikke ligegyldigt for en Slesvigers Nationalbevidsthed, om han skal tænke sig sine Forfædre gaende bag en Plov i Jylland eller staaende ved en Esse i Thüringen. Undersøgelser, som jeg har drevet med Arbejdshold fra Tønder Seminarium, viser helt klart, at den sønderjyske Befolkning er inde under det danske Folks Blodkredsløb, at de mangfoldigste Traade knytter de sønderjyske Slægter til nørrejyske og andre danske, medens saa godt som ingen peger mod Syd. Jeg henviser til de Resultater, jeg har fremlagt i min lille Bog „Den sønderjyske Befolknings Slægtsforbindelser“ (C. A. Reitzel. 1942).

En Sydslesviger sagde forleden: „Naar vi i

Dag har den store nationale Vækkelse her nede, skyldes dette i første Række Tankerne om Jord og Blod og det Nordiske, der trængte dybt ned i Befolkningen og aabenbarede for Sydslesvigeren den Kendsgerning, der hidtil har været skjult for ham, at han boede paa dansk Jord og selv var af dansk Rod og Æt og med Stolthed kunde kalde sig nordisk i en helt anden Forstand end alle de mange Tyskere, der gik og pralede med det uden at være det!“ En anden Sydslesviger, en af de saakaldte nyomvendte, udtalte: „Jeg er saa lykkelig, thi jeg hører mine Forfædre sige: „Tak, min Dreng, at du igen fandt tilbage til din Slægts sande Væsen!“

De kan spørre med Farver og med Pæle; de kan sende Tanks og Bombemaskiner og overskylle os med Propaganda, men Blod er stærkere end Jern, og det danske Blod, der rinder i vore Slægter, knytter os Sønderjyder til det danske Folk.

Lauesgaardsfamilien

holdt den 18. Juli sin aarlige Sammenkomst — som det nu i omkring 70 Aar har været Tradition paa den tredje Torsdag i Juli.

Der var mødt ca. 300 derboende og tilrejsende Familiemedlemmer, der samledes om et fælles Kaffe bord i Pavillonen paa Christianshøj. Her holdt Pastor Arne Rohde, Klemensker, et overmaade interessant Foredrag, bygget over Talerens egne Oplevelser ved Domkirkejubilæet i Lund i Aar. Indledningsvis bragte Pastor Rohde den opsigtvækkende Meddelelse, at den svenske Erkebiskop Nathan Söderblom var en Slægtning af den bornholmske Koefoedfamilie, — og dermed var Tilknytningen til Emnet, det svenske Domkirkejubilæum, straks givet. Pastor Rohde gav nu en livfuld Skildring af det Kirkespil, der blev opført i den gamle Domkirke — et Skuespil, der havde betaget alle de, der saa det, og som i Pastorens ypperlige Genfortælling ogsaa virkede stærkt betagende, ja, „man saa ligefrem det hele for sig“, som et af Familiemedlemmerne udtrykte det. Til sidst fik man en munter Skildring af en højtidelig Doktorpromotion, der fandt Sted i Lund en af Dagene efter Jubilæumsfestlighederne.

Efter denne interessante Indledning, der lønnes med stærkt Bifald, talte Familiens Genealog, Amtsforvalter O. E. Sonne, Maribo, der ogsaa gav detaillerede Oplysninger om den Til- og Afgang, der havde fundet Sted i det forløbne Aar. Ifølge denne omfatter Familien nu 981 nulevende Efterkommere efter Major Hans Madsen Koefoed og hans Hustru. Der havde i Aarets Løb været temmelig mange Dødsfald blandt de ældre i Slægten. Det ældste nulevende Medlem er Fru Julie Munch, tidl. Dammegaard i Pedersker. Hun er en Datterdatter af den gamle Major og er fyldt 86 Aar, men deltog ogsaa i Aar med Interesse i Sammenkomsten.

Under Ledelse af Lektor Arne Larsen, Rønne, gik de fleste en Tur til Lilleborg, hvor Lektoren fortalte om Borgens Historie og om den omgivende Natur. — Efter Aftensmaden sluttede Festen med Dans i Pavillonen, hvor baade unge og gamle svang sig med Liv og Lyst.

Hvad er en Slægtsgaard?

Af M. Hesselbjerg

I Foreningens Vedtægter af 13. Novbr. 1943 findes i § 2 en Bestemmelse om Udstedelse af Slægtsgaardsdiplomer til Medlemmer, der ønsker det. Noget saadant Diplom er dog endnu ikke udstedt, og det kan heller ikke godt lade sig gøre, før det er nærmere fastslaaet, hvad der forstaas ved en Slægtsgaard. Det viser sig nemlig, at der paa dette Punkt raader Uklarhed og Uoverensstemmelse, hvilket kommer af, at nogle vil afgøre Spørgsmaalet ud fra et Grundlag, andre fra et andet. I Medlemsbladet Nr. 23 findes saaledes omtalt en Slægtsgaard, der gaar tilbage til 1668, men af Omtalen af Ejerrækken kan det ses, at der i Virkeligheden er Tale om flere Slægter. Hvad der i dette Tilfælde er lagt Vægt paa; er ikke Slægtskab mellem Ejerne, men at Ejerskifte i det lange Tidsrum alene er sket gennem Familieoverdragelser, Arv og Giftermaal, saaledes at Ejendommen „ikke har været i Handelen“.

Betyder dette nu det samme, som at Ejendommen er en Slægtsgaard? I Vedtægternes § 2 er fastsat:

„Som Medlem af Foreningen kan optages enhver dansk Jordejer, hvis Slægt i mere end 100 Aar har ejet eller drevet det Land- og/eller Skovbrug, som vedkommende nu staar som Indehaver af“.

Det fremgaar heraf, at der skal være Slægtskab mellem den nuværende Ejer og Ejendommens Besidder (Ejer eller Fæster) for 100 Aar siden. Spørgsmaalet bliver saa, hvad der forstaas ved Slægtskab.

Ifølge Retsvidenskaben betegner Slægtskab det Forhold mellem Personer, at den ene nedstammer fra den anden (Beslægtede i rette Linje), f. Eks. Fader-Søn, eller at begge nedstammer fra samme Person uden tillige at staa i førstnævnte Forhold til hinanden (Beslægtede i Sidelinjen), f. Eks. Broder-Søster (Bentzens Familieret).

Slægtskab betyder saaledes fælles Afstamning, et Blodets Baand. Ingen er beslægtede, med mindre de helt eller delvis har fælles Forfædre. Kun Helvøskende har helt fælles Forfædre. Halvøskende har den ene af deres to Forældre fælles. Fætre har to af deres 4 Bedsteforældre fælles. Halvfætre har to af deres 8 Oldeforældre fælles o. s. v. Ved Ægteskab opstaar ikke noget Slægtskab mellem Ægtefællerne og lige saa lidt mellem den ene Ægtefælle og den andens Slægt. Dette sidste Forhold kaldes Svogerskab. En Mand er besvogret ikke alene med sin Hustrus Søskende, men ogsaa med hendes Forældre og med Stedbørn, men han er ikke som Følge af Ægteskabet beslægtet med nogen af dem. Mellem en Ægtefælle og den anden Ægtefælles tidligere Ægtefælle opstaar der ved det andet Ægteskab hverken noget Slægtskab eller Svogerskab.

Dette retslige Slægtsbegreb maa ogsaa lægges til Grund for Slægtsforskningen (Genealogien) og ligger ganske fast. Hvis man sammenblander Begreberne Slægtskab og Svogerskab, er det utilladeligt Fuskteri.

Naar Foreningen vil anvende Ordet Slægt, maa den ogsaa respektere dette Ords hævdvundne Betydning. Følgelig er det ukorrekt, naar den i Medlemsbladets Nr. 23 omtalte Gaard kaldes en gammel Slægtsgaard, men deraf følger ikke, at den med Urette kaldes Slægtsgaard. Hvis man afgrænser dette Begreb paa rationel Maade, vil den formodentlig falde ind under det, jfr. det efterfølgende.

Hvis Foreningen vil bruge Ordet Slægtsgaard, kommer man ikke uden om at lægge det korrekte Slægtskabsbegreb til Grund. En anden Sag er imidlertid, om der er rimelig Grund til at kræve det lange Aaremaal 100 Aar, som er fastsat i Vedtægterne.

Det er klart, at dette Aaremaal er valgt ganske vilkaarligt og ikke stemmer med Sprogbrugen. Naar en Ejendom tilhører en Slægt i tredje Generation, vil man i hvert Fald regne den for en Slægtsgaard, selv om den ikke har tilhørt Slægten i 100 Aar. Ejeren kan da ogsaa uden Vanskelighed blive optaget i Foreningen, men herved fremkommer en uheldig Uoverensstemmelse mellem Vedtægter og Praksis, som bør fjernes.

Der findes ikke nogen Udtalelse i Medlemsbladet om, hvorfor man har valgt dette Aaremaal. Hvis Grunden ikke alene er Tallets Rundhed, skyldes det nok, at der i Norge kun udstedes Slægtsgaardsdiplomer til Ejere af Odelsgaarde, der i mere end 100 Aar har været i Slægtens Eje. Hermed er imidlertid intet sagt om, at ikke andre Gaarde kan betragtes som Slægtsgaarde. Dette fremgaar endnu tydeligere af, at der i Sverige — saa vidt vides — kun udstedes Diplomer til Ejere, hvis Slægt har haft Gaarden i 200 Aar. Ingen vilde paastaa, at de var de eneste Slægtsgaardsejere.

Naar dette Spørgsmaal skal optages til Drøftelse, maa man i første Række se paa, hvad der er Foreningens Formaal.

Foreningen har for det første til Formaal at støtte Forskningen af Slægtsgaardenes Historie. Hvis dette var det eneste Formaal, var der ikke noget at sige til, at man satte en Grænse ved 100 Aar, idet det kan siges, at det navnlig er den fjernere Tid, det har Interesse at udforske. For saa vidt der er Tale om Udstedelse af Slægtsgaardsdiplomer, kan det endog siges, at det ikke vilde være rimeligt at give saadanne for andre end gamle Slægtsgaarde. Maaske skulde man i dette Forhold sætte Grænsen op, f. Eks. til 125 eller 150 Aar.

Foreningen har imidlertid ogsaa et andet Formaal, nemlig at virke for, at den nedarvede Jord

forbliver i Slægtens Eje. Man vil søge opnaaet Lovgivningsmagtens Støtte hertil, f. Eks. ved hensigtsmæssige Arveregler, man vil værne den mod uønskelige Ekspropriationer, man vil modvirke, at Landbrugsjorden bliver Spekulationsobjekt eller erhverves alene som Pengeanbringelse. Dette er, hvad man har kaldt Slægtsgaardspolitik. Denne Del af Programmet har Interesse for mange andre end Ejerne af gamle Slægtsgaarde, og det vilde være urimeligt at udelukke virkelig interesserede ved en saa vilkaarlig Grænse som de 100 Aar. For saa vidt angaar dette Punkt paa Programmet, har Foreningen Interesse i at give Adgang for saa store Kredse, som det kan forsvares.

Man kunde da spørge, om det ikke var det rigtigste at optage som aktivt Medlem enhver, der interesserede sig for Foreningens Formaal og vilde støtte det. Principielt var der ikke noget i Vejen herfor, idet Foreningens Navn ikke siger noget om, at den er en Forening alene for Slægtsgaardsejere. Alligevel er det sikkert det rigtigste, at Adgangen til at blive aktivt Medlem af Foreningen ikke staa aaben for enhver, idet det ellers kunde ske, at en eller anden „Bevægelse“ skaffede sig for stor Indflydelse og derved ødelagde Foreningen. Det er bedst, at Foreningen bliver ved at være en Forening for Slægtsgaardsejere, omend med Adgang for andre til at blive passive Medlemmer.

Spørgsmaalet bliver da, hvor lidt man kan nøjes med at kræve, naar Foreningen stadig skal kunne kalde sig en Forening af Slægtsgaardsejere.

At fastsætte et bestemt Aaremaal for Slægtens Besiddelse vil altid være vilkaarligt, fordi Begreberne Slægt og Tid intet har med hinanden at gøre. Skal der være nogen Logik i Behandlingen af Problemet, maa man ikke regne med Tid, men med Generationer.

Man kunde spørge, om der ikke maatte være tre Generationer, før man kunde tale om en Slægt. Forældre og Børn danner en Familie. Naar Børnene igen danner Familier, bliver disse i Forening til en Slægt.

Sprogbrugen er dog paa dette Omraade meget vaklende. Man siger, at man er i Slægt med en Fætter, men kan ogsaa sige, at man er i Familie med ham. De to Ord bruges vistnok i Flæng, altsaa i samme Betydning. Der er heller ikke noget i Vejen for at bruge Ordet Slægt om den nærmeste Familie, jfr. den juridiske Definition af Slægtskab foran. Begrebsmæssigt er der altsaa ikke noget i Vejen for at kalde to Generationer en Slægt.

Til Belysning af Begreberne kan det have Interesse at kaste et Blik tilbage paa den gamle nordiske Slægtsjordsret. Ordet Slægtsjord er et sammensatte Udtryk, der ikke brugtes i gammel Tid. I dansk og svensk Ret hed det Arvejord, i norsk Ret Odelsjord. Fælles for denne Jord var det, at den enten skulde tilbydes Ejers Slægt til Købs, før den solgtes til fremmede, eller at Slægten kunde løse den tilbage inden en bestemt Frist, hvis den solgtes til fremmede. For dansk og svensk Ret gjaldt det, at Jord blev Arvejord, naar den var gaaet i Arv een Gang, uden at der var Tale om, at den skulde have tilhørt Slægten nogen bestemt Tid.

For norsk Ret var Forholdet derimod mere indviklet, idet Reglerne i Tidens Løb er undergaaet mange Forandringer.

Odelsjorden omfattede ikke alene Slægtsjorden, men den sidste udgjorde den vigtigste Del. Efter den ældste Landskabslov, Gulatingsloven, blev Jorden først Odelsjord i sjette Generation, men efter en noget yngre Lov, Frostatingsloven, i fjerde Generation. Odelsjord af denne Kategori var saaledes gammel Slægtsejendom, og det var alene Generationernes Antal, der lagdes til Grund. Heri sker der en afgørende Ændring ved den første Lov for hele Landet, Magnus Lagabøters Landlov af 1274, idet denne indeholder følgende Bestemmelse i 6. Bog, 2. Kap.: (Tarangers Oversættelse).

„Om Odelsjorder.

Nu skal de jorder opregnes, som skal følge odlene. Det er den første, som omhandles i vor værdige herre kong Magnus den kronedes rettebøter, som han gav alle Norges mænd til rettens utbedring, at om jord ligger under samme ættlægg 60 vintre eller længere, da blir den jord besidderens odel, saa at ingen kan løse den jord fra ham. 2. Det er den anden som en mand faar av kongen, medmindre den er git med andre forord. 3. Det er den tredje, som tre forfædre (langfedgar) har eiet og uten avbrytelse er kommet til den fjerde“.

Her indføres saaledes som Betingelse for Erhvervelse af Odelsret et Aaremaal paa 60 Aar. Ved Siden heraf bevares den gamle Regel om 4 Generationer, men naar 60 Aar altid var nok, maatte den sidste Regel hurtig tabe sin Betydning. Endnu var Odelsjord af denne Art dog det samme som Arvejord, idet det forudsættes, at der i de 60 Aar var flere Ejere af samme ættlæg (d. v. s. Slægt). Imidlertid ændredes dette ved Chr. 4.s norske Lov af 1604 til 30 Aar eller 3 Generationer, og ved Chr. 5.s norske Lov af 1687 nedsættes Aaremaalet til 20 Aar, og Generationsprincippet forsvinder helt. Herved var Forbindelsen mellem Arvejord og Odelsjord tabt. En Landejendom bliver i Nutiden Odelsejendom, naar samme Ejer har haft den i 20 Aar, med mindre Ejeren lader tinglyse en Deklaration om, at den ikke skal være det. En Odelsejendom behøver derfor ikke at være Slægtsejendom i Betydningen arvet Ejendom, men en anden Sag er, at de fleste Odelsgaarde faktisk er, hvad vi kalder Slægtsgaarde.

Efter dette bliver Resultatet, at dansk og svensk Ret aldrig har krævet mere end 2 Generationer til at gøre Jorden til Arvejord, og norsk Ret har i flere Aarhundreder krævet endnu mindre til at gøre Jorden til Odelsjord.

Naar man saaledes undersøger Sprogbrugen og den historiske Udvikling, er der intet i Vejen for at hævde, at enhver Gaard, der er erhvervet ved Arv til eller Overdragelse mellem nære Slægtninge, er en Slægtsgaard. For at undgaa Misforstaaelse skal bemærkes, at Svigerfader og Svigersøn ganske vist ikke er Slægtninge, men naar Datteren og Svigersønnen har Formuefællesskab, bliver Ejendommen ligesaavel Datterens som Svigersønnens Ejendom. Forholdet er ganske det samme som ved Overdragelse til en Søn, naar denne er gift, idet

Svigerdatteren bliver Medejer. Hvis nu den „indgiftede“ Ægtefælle overlever den anden og gifter sig igen efter at have skiftet med Børnene af første Ægteskab, er Ejendommen hermed gaaet ud af Slægten. Hvis den senere overdrages til et Barn af første Ægteskab, vender den tilbage til Slægten, men overdrages den til et Barn af andet Ægteskab, er den gaaet ud af den afdøde Ægtefælles Slægt, idet der ikke er noget Slægtskab mellem ham og hans Ægtefælles Børn af andet Ægteskab.

Selv om man saaledes vel kunde hævde, at enhver Gaard, der er erhvervet ved Arv til eller Overdragelse mellem nære Slægtninge, kan kaldes en Slægtsgaard, er der dog noget, der taler for tillige at kræve Besiddelse i en vis Tid. Dette kan ikke støttes paa nogen begrebsmæssig Motivering, men alene paa det rent sproglige, at Ordet Slægtsgaard vækker Forestilling om gammel Besiddelse i Slægten. Skal der da tillige kræves Besiddelse en vis Tid, vil det være naturligt at kræve det i „Mands Minde“ eller Aldertid. Dette kunde maaske sættes til 60 Aar.

Vedtægternes § 2 kunde herefter lyde saaledes:

Som aktivt Medlem af Foreningen kan optages enhver dansk Landbruger, der ved Arv eller Familieoverdragelse har erhvervet det Land- og/eller Skovbrug, som han nu er Ejer af, naar Ejendommen i mindst 60 Aar uafbrudt har været i hans Slægts Besiddelse (Eje eller Fæste). Til Medlemmer, hvis Ejendom i mindst 100 (125) Aar har været i Slægts Besiddelse, udstedes der, naar det ønskes, af Slægtsgaardsarkivet efter forudgaaende Under søgelse et Diplom mod et af Arkivet fastsat Gebyr.

Vort Blad

Ret længe efter, at Bestyrelsen havde faaet saa nogenlunde afstukket Formerne for Foreningens Arbejde, varede det ikke, før vi var klare over, at vi maatte have et Medlemsblad, et Bindeled mellem de saa spredte Slægtsgaardsejere, og vi begyndte at udsende Bladet. — Nu vil selv de mest kritiske blandt Læserne antagelig forstaa, at for at gennemføre denne Opgave maatte der Penge til, ikke alene til det rent manuelle, der efterhaanden er blevet dyrere og dyrere ligesom desværre alt andet, men der maatte ogsaa afsættes et Beløb til Køb af Artikler. Her som ved saa mange andre Lejligheder inden for vor Forening maatte vi dog sætte Budgettet yderst lavt, 300 Kr. blev det Beløb, der kunde disponeres over til dette vigtige Formaal, og ret megen Kendskab til Journalistik behøves næppe for at begribe, at der saa maatte anvendes andre Metoder for at faa gode Artikler. — Lad det være sagt med det samme, at Redaktionen paa det mest skamløse har misbrugt mange af dem, der har givet os de virkelige betydelige Bidrag, vi har bragt, og

vi ønsker atter at sige dem en inderlig Tak for deres Beredvillighed.

Naar dette siges, er det egentlig kun for at imødegaa den Kritik, der har været fremme fra forskellige Sider, af Bladets Indhold; ingen ved bedre end Redaktøren, at det kunde have været gjort meget bedre, men ingen tænker maaske mere paa, hvordan Udvejen skal være? — Nu ønskes dog ogsaa sagt, at der foruden Kritiken dog ogsaa indløber andre Synspunkter, heldigvis, og finde den eller de, der kan tilfredsstille alle 4500 Holdere, er antagelig nok noget, der maa anses for umuligt.

At Bladet har sin Mission, fik vi, der deltog i Repræsentantskabsmødet i Aarhus, dog et tydeligt Tegn paa, idet saa godt som alle de Repræsentanter, der tog Ordet, gik ind for at udvide Bladet og gøre det til et Maanedesblad, og dette har Bestyrelsen nu overvejet. For at komme saa vidt, maa der dog yderligere Pengemidler til, og da vi ikke uden videre kan forhøje Kontingentet, enedes vi om at prøve følgende Udvej: Paa de kommende Koningentopkrævninger vil der for Fremtiden blive trykt „Frivilligt Bidrag til Bladet“, og det er vort Haab, at vi der igennem ikke alene kan faa de fornødne Penge, men ogsaa at vi kan se, med hvilken Interesse Bladet modtages.

Tænkter vi os, at der betales f. Eks. 4 Kr., d. v. s. 1 Krone pr. Kvartal, vilde det saa nogenlunde dække Udgifterne; her er dog saa medregnet, at vi efterhaanden maa faa en Del flere Annoncer, hvilket blandt andet kan lade sig gøre ved, at vi hver især benytter den Indflydelse, vi har, for at opnaa disse. For Resten skulde man mene, at vort Blad maatte kunne blive et godt Annonceorgan, især naar det kommer de 12 Gange aarligt.

Som et yderligere Skridt i Retning af baade at gøre Bladet bedre og oftere udkommende, har Bestyrelsen faaet Samarbejde med Redaktør J. A. Petersen, Kalundborg, der vil være kendt fra sine ypperlige Indlæg her i Bladet. J. A. Petersen er ansat som Forretningsfører og Rejsesekretær fra første Juli, og Lokalforeningerne kan ved Henvendelse til ham eller til Kontoret faa ham som Taler ved Møder, der agtes afholdte. Foreningen betaler Udgifterne herved, og vi haaber, at der maa blive gjort flittigt Brug af Hr. Petersens Arbejdsevne. Hans historiske Interesse og store Viden gør ham til en velkommen Gæst.

Det er saa vort Haab, at de udsendte Henstillinger maa bære god Frugt. Selv om man kan sige, at Kontingentet er stort nok, sammenlagt med alle de andre Udgifter, vi har, saa er dog Beløbet saa forsvindende lille i Relation til mange andre Udgifter, vi frivilligt paatager os,

Svar til Journalist Damm.

I sidste Nr. af Slægtsgaarden krævede Chr. Damm, idet han henviste til Presseloven, at faa det indsendte Indlæg optaget. Indlægget kom imidlertid saa sent, at det var umuligt at faa et Svar med, der dækkede Forretningsudvalgets — og Bestyrelsens — enige Mening. Efter at have været samlet, kan nu følgende Svar gives:

Damm henviser i sin Indledning til den Tanke, at kun et Faatal af Bestyrelsen kender noget til „den Behandling, som visse af samme har udsat ham for“. Altsaa med andre Ord, han ønsker at give det Udseende af, at han har været udsat for en personlig Forfølgelse af enkelte Personer. Her-til kan svares: Hver eneste Beslutning ang. Forholdet mellem Damm og Bestyrelsen er taget under fuldstændig Enighed.

„Overfor mig burde Bestyrelsen have ordnet det saaledes, at den straks efter Attentatet sørgede for, at Arbejdet saa vidt gørligt fortsattes i den Form, som jeg havde ført det i, og at man afgjort ikke forandrede noget i min Stilling“.

Saaledes skriver Damm! Men det faktiske Forhold var, at paa det Tidspunkt var Foreningens Økonomi drevet ud i følgende Resultat: Hele vor Kassekredit paa 16,000 Kr. var opbrugt, Arkiv og Medlemskartotek i en Uorden, der var nær ved at være haabløs. Uindløste Optrædninger laa fra et Par Aar, og disse figurerede stadig som Medlemmer, fik Bladet og medregnedes som Aktiv. Bestyrelsen maatte derfor, sammen med vore to dygtige Støtter, Hr. Sagfører Hesselbjerg og Hr. Revisor Foged, alvorligt overveje, om det ikke var bedst at likvidere Foreningen, noget vi dog hurtigt enedes om at opgive, men derimod søge at faa Bund i Økonomien, hvilket ogsaa nu er lykkedes samtidig med, at vi er i Fremgang med Medlemmer igen.

Gentagne Gange har Damm krævet at faa en Op-

---

og egentlig skulde vi skamme os over at nævne dette Forhold. Lad det blive en Æressag for os at gennemføre denne Udvidelse.

Men en Ting til maa nævnes i denne Forbindelse, det er Indlægene fra Medlemmerne selv. Vær med at skabe Bladets Indhold som dets Værdi, send hvad du har af Slægtsminder, Egnsminder, Tanker til Overvejelse angaaende Foreningens Virke eller andet; hvert eneste af disse Indlæg vil, om de holdes inden for Sømmelighedens Grænse, blive optaget, og blandt de først nævnte kan muligvis findes meget værdifulde Ting, der vil glæde vor gode og kendte Medarbejder, mag. art. Hans Ellekilde.

Altsaa! Saa er det Medlemmerne, der har Ordet.

Redaktionen.

stilling over Økonomien ved Fratrædelsen, et Krav, som flere Gange er opfyldt af Revisor Foged, uden at Damm har forstaaet noget som helst af, hvad der foregik, hvorfor det maa betragtes som haabløst at fortsætte med saadanne.

Ang. min — Formandens — Paastand om, at der skulde være udbetalt Damm 18-19,000 Kr. i Tiden fra Attentatet til Fratrædelsen fra Foreningen, henvises til hosstaaende Erklæring fra Hr. Foged.

Og Jens Jensens — Næstformandens — Udtryk fra Repræsentantskabsmødet, hvor han ytrer Tvivl om, hvorfor Attentatet skete. Her skal med Glæde gives en Undskyldning, idet ingen, heller ikke J. J., vidste, hvem det var, eller hvorfor Damm blev skudt; det var først efter denne Tid, at det officielt kom frem, at det var de samme som dem, der dræbte Kaj Munk. Havde Jens Jensen vidst dette, vilde ovennævnte Udtryk aldrig være brugt. Men glemmes maa det dog ikke, at Damm selv baade til Formanden og Greve Scheel har sagt, at han ikke anede, hvem der skød paa ham, ligesom hans Hustru Dagen efter Attentatet til Formanden erklærede, „at hun syntes der blev talt Tysk under Tumulterne, men var ikke sikkert i sin Sag“.

Til Kravet om Nedsættelse af en Undersøgelseskommission er Bestyrelsen enedes om at svare: „Hvis Damm ønsker at faa Forholdene undersøgt, henvises han til at lade dette foregaa ad Rettens Vej, Bestyrelsen vil ikke gøre det“.

Og endelig som almindelige Betragtninger:

Ingen agter at benægte, at det var Damm, der ved et stort Arbejde samlede det første Materiale til Foreningen, at det var ham, der tog Initiativet til dens Oprettelse, ej heller at det var ham, der ved et flittigt journalistisk Arbejde skaffede os den udmærkede Presse, vi har, og som har støttet os saa stærkt, og aldrig er der nogen, der har søgt at drage dette i Tvivl. Heller ikke har nogen benægtet, at Damms nationale Indstilling er saa ren dansk, som kræves kan, saa det er ganske uundtødt af ham at demonstrere dette saa kraftigt, som han gør i nævnte Indlæg, ligesom hans umotiverede Angreb paa bestemte politiske Partier viser, at han ikke fuldt er Herre over sine Tanker, naar han søger at forsvare sine Handlinger, — som bekendt har han selv været med til at bandlyse Partipolitik fra vore Rammer, dertil er vi for blandede.

Og sluttelig skal kun siges: Glemmes maa det ikke, at **Bestyrelsen aldrig har opsagt Damm, men det var ham selv, der telegrafisk gjorde dette i Foraaret 1946.**

Ikke saa lidt mere var der maaske at sige angaaende Sagen, men det er Bestyrelsens bestemte Indtryk, at det ikke tjener Foreningens Formaal eller Damms offentlige Position at komme dybere ind paa visse Forhold, der maa betragtes som Offentligheden uvedkommende, men hvis rette Forum er Repræsentantskabsmøderne, hvortil forøvrigt Damm var indbudt uden at reflektere. Vi betragter derfor denne Debat som sluttet.

Paa Bestyrelsens Vegne:

Forretningsudvalget:

Jørg. Petersen. N. Slemming. Jens Jensen, Soed.

Berigtigelse

Idet jeg henviser til følgende Afsnit i Referatet af Repræsentantskabsmødet i „Slægtsgaarden“ Nr. 23:

„Siden Attentatet i 1943 — ved Nytaar — har vi udbetalt Damm sin Gage fuldt ud, ialt ca. 18-19,000 Kr. ....“

og følgende Afsnit i Redaktør Chr. Damms Indlæg under Teksten „Bemærkninger til Repræsentantskabsmødet“ i „Slægtsgaarden“ Nr. 24:

„.... og naar Formanden siger, at jeg har faaet 18-19,000 Kr. siden Attentatet, passer dette ikke“,

skal jeg efter Anmodning oplyse, at fra 1. Januar 1944 og indtil 1. Maj 1946 er der udbetalt til eller for Regning Redaktør Chr. Damm:

Aaret 1944	7.700,00
- 1945	8.569,61
- 1946	1.425,00

eller ialt .....

17.694,61

København, den 16. Juli 1946.

K. Foged,
statsaut. Revisor.

Smaatræk om *Bojsen-Slægten*

Søndag den 28. Juli samledes paa Rødkilde et større Selskab tilhørende den kendte Bojsen-Slægt. Ca. 130 Personer samledes for at hilse paa hverandre og drøfte Familieforhold.

En af Budstikke-Bojsens Sønner, daværende Forstander for Gedved Seminarium P. Bojsen, udgav i 1883 en Bog om F. E. Bojsens Liv og Levned. Her beskriver han indledningsvis Budstikke-Bojsens Bedsteforældre, der havde et Boelssted i Byen Emmerlev paa Vestkysten af Sønderjylland.

Han hed Ole Outzen Bojsen. Som almindeligt der paa Egnen i Midten af det 18. Aarhundrede, handlede han med Kniplinger og var ved denne Handel blevet en ret velstaaende Mand. Han var bekendt for sin Retskaffenhed og havde en from, gudfrygtig Hustru, en Datter og tre Sønner. — Den ældste af disse blev født den 16. November 1762 og kaldtes Peter Outzen Bojsen. Han røbede tidligt ualmindelige Anlæg, og Forældrene besluttede at lade ham gaa den studerende Vej, hvortil Drengen havde stor Lyst. Moderens Haab stod især til, at han skulde blive en Guds Ords Forkynder, hvad hun ansaa for det højeste Kald for en Mand.

Peter Bojsen fortæller om, hvorledes Forældrenes Kaar blev de slettest mulige, fordi en Fuldmægtig, som Faderen havde sendt til Norge for at forhandle Knipliger, bedrog ham med det Resultat, at Forældrene, da Peter Outzen skulde rejse til Kiel for at begynde Studierne, stod ganske uden Penge.

Da hændte det, at Moderen gik ind i sit Bedekammer og hengav sig i Bøn til Gud, Aftenen før

Drengen skulde rejse, og saa skete det besynderlige, at der næste Dag kom et Brev fra den forsvundne Fuldmægtig, der nu var i Holland. Han beklagede i Brevet sin Brøde overfor dem. Han var bleven fristet til at sejle fra Norge til Holland med de mange Penge, han havde faaet for Kniplingerne. Hans Samvittighed nagede ham imidlertid, og han sendte derfor nu Resten af de Penge, han havde, og lovede senere at sende flere.

De ankomne Penge fik Sønnen, og han kunde rejse til Kiel.

Han tog i Aaret 1786 sin teologiske Eksamen med Udmærkelse. Siden maatte han tage sin Eksamen om ved Københavns Universitet; men her fik han atter Udmærkelse.

I Aaret 1787 — kun 25 Aar gammel — blev han kaldet til Sognepræst i Vesterborg og Birket paa Lolland, og han flyttede da ind i den Præstegaard, hvor han skulde leve og virke i 44 Aar til sin Død i 1831, og hvor den talrige Bojsenske Slægt skulde faa sit Barndomshjem.

Det var dog hverken som Præst eller senere som Biskop, han skulde vinde sin egentlige Betydning, men som Skolemand.

Bojsen var paa een Gang Sognepræst, Biskop, Amtsprovst og Seminarieførstander og fik Tid til at færdes omkring i Børneskolen alle Vegne paa Lolland.

Han var gift to Gange, første Gang 1785 med Formandens Enke Anna Winholdt, der ikke alene var meget ældre end ham, men bragte ham baade en Broder, to Søstre og 8 Børn i Medgift, hvis Underhold og Opdragelse han siden paatog sig, medens de to Søstre fik Bolig i Vesterborg Hospital.

Hans Hustru døde 1798 efter at have skænket ham en Søn, der hed Boje. Aaret efter giftede han sig med en ung Pige Anna Nannestad, Datter af Professor N. C. Nannestad i Odense.

Med hende levede han i den kærligste Forstaaelse og havde 7 Sønner — Anton, som var den ældste, og som blev Landmand, Lars, der blev Faderens Eftermand i Vesterborg, Karl, der døde som Stiftsprovst i Ribe, Frits Engelhardt, Peter Outsen, der blev Præst i Saksøbing, og Kristian, der døde som Dreng — samt 3 Døtre, Marie, der ægtede den senere Biskop P. C. Kirkegaard, men døde tidligt, Jutta, der blev gift med Pastor Jespersen i Uterslev paa Lolland, og Helga, der ægtede Kammerherre Reedtz (den Gang Palsgaard, nu Bisgaard). Hun døde ogsaa tidligt.

Der var saaledes en stor Husstand paa Vesterborg, og den vedligeholdtes længere her end andre Steder derved, at Bojsen holdt paa, at Børnene — selv om de skulde studere — i det mindste skulde blive hjemme, indtil de var konfirmerede; baade læste han selv med dem, trods sine mange Forretninger, og fik Hjælp dertil af en eller anden af de dygtigste Seminarister. Det var et baade kærligt og fornøjeligt Hjem, og det var intet Under, at Biskoppen saa godt kunde vejlede Seminaristerne i Børneopdragelse, da han selv havde en saa rig Erfaring og virkelig i Praksis gennemførte den ny „filantropiske“ Maade at behandle Børnene paa.

Fire Generationer til Slægtsstævne i Døstrup

I Julen 1945 blev der gjort et usædvanligt Stenalderfund i Nærheden af Blushøjgaard i Døstrup. Udgravningen afslørede en velbevaret Gravsætning af en Stenaldermand, og dette Fund var den direkte Aarsag til, at den store Slægt omkring Blushøjgaard forleden samledes paa Slægtsgaarden.

„Blushøj“ hedder Gaarden efter en Høj i Haven. Det ligger nær at tro, at man i gammel Tid har brændt Bavne, som lyste over hele Egnen og kaldte til Samling, men i Følge ældre Optegnelser er det oprindelige Navn „Blodshøj“, som peger i Retning af, at man fra gammel Tid har blotet og ofret paa dette Sted.

Dette Fund gav Gdr. Halfdan Møller Andersen Stødet til at gaa til Bunds i Slægtens Historie, og det lykkedes ham at komme 8 Generationer tilbage. 4 af dem var repræsenteret ved Slægtsstævnet — den 89-aarige Niels Sørensen var Alderspræsident, og den 2½-årige John Petersen, Søn af Falckredder Ejnar Bastrup Petersen, Hobro, tumlede sig paa Blushøjgaards Græsplæne uden Anelse om, at han repræsenterede det yngste Skud i den kommende Generation.

Det er vist første Gang, at en Slægt kan præstere et saadant Fremmøde.

Da Oluf Andersen fik sin første Datter døbt

Paa Talerstolen var anbragt den omfattende Ahnetavle, der er det direkte Resultat af Møller Andersens Efterforskningsarbejde. I en Spiral fortæller den om Samhørigheden og Linjen i den gamle Bondeslægt. Halfdan Møller Andersen bød de mange Gæster, hvorimellem var mange kendte Ansigter fra Hobroegnen, velkommen.

Efter at man havde sunget „Hvor smiler fagert den danske Kyst“, fortalte Møller Andersen levende og interessant om den gamle Slægt og dens Rødder i den himmerlandske Oldtid.

— Det er Arkivet i Viborg, der har skaffet os alle vore Oplysninger, udtalte Slægtsgaardens nuværende Besidder. Det var Festsdage derude, naar de gamle Kirkebøger vældede med Stof om Slægten og Slægtsgaarden.

Den allerdybeste Oprindelse, vi kunde finde tilbage til, er en Gaardmand Oluf Andersen, der er født omkring 1690, og som havde en Gaard i Haldthostrup. I 1742, da hans Datter, Bodil, døbes i Øls Kirke, støder vi for første Gang paa hans Navn. Bodil var en Skrabekage, der kom drattende langt efter sine Søkende — og Gudskelov, hun kom saa sent. Før hendes Daab findes ingen Kirkebøger, og hendes sene Fødsel bevirker, at vi faar Vished saa langt tilbage om Slægten.

Jens Olufsen kommer til Finnerup

Oluf Andersen fik mange Sønner, og vi har senere stødt paa adskillige Olufsen'er. Men foruden Bodil var der to Døtre, hvis Navn vi ikke kender, og en af dem bliver gift her i Finnerup. Men ogsaa Sønnen Jens kommer hertil.

Fængslende Redegørelse for den gamle Slægt, der i 8 Generationer har boet paa Blushøjgaard

Paa den Tid var Slægtsgaarden her en Fæstegaard, der bestyredes af Anders Jepsen, og Jens er rimeligvis kommet her hen at tjene — og Enden paa det bliver, at han gifter sig med Anders Jepsens Datter, Anne, og de faar sammen en Gaard i Døstrup.

Det lykkedes dem at faa Ejendommen trods store Besværligheder; men det er givet, at Anne har længtes efter sin Fødegaard, og hun kom da ogsaa til at ende sine Dage her. De faar kun tre Børn; den første, en Pige, der kommer til at hedde Bodil efter Faderens lille Søster, herefter Ole og endelig Anders, der kaldes op efter Morfaderen paa Fæstegaarden — og det bliver Anders, der skal føre Slægtens Traditioner videre.

Jens Olufsen dør tidligt — allerede i 1761 efter 20 Aars Ægteskab. Paa Slægtsgaarden staar Anders Jepsen stadig ved Roret; men han ældes, og Sønnen, Jeppe Andersen, overtager Ejendommen.

Hans Søn, Anders, faar Gaarden i næste Generation i 1769, og i hans Tid gaar Gaarden fra Fæste over i Selveje.

I Juni 1769 faar han Gaarden tilstaaet ved Auktion, i September faar han Skøde — og i Oktober dør han.

Anne træder til

Anders havde ingen Sønner, og Slægtsgaarden kom til at staa tom; men nu traadte Jens Olufsens Enke, Anne, til. Hun har været en stout Bondeskvinde og har set sin Opgave i at bevare Gaarden for Slægten, Datter som hun var af den gamle Anders Jepsen. Og Anne faar Gaarden, og der kaldes sammen til Slægtsraad. Resultatet bliver, at Annes Søn, Anders, skal have Gaarden, og man maa i en Fart se at finde en Kone til ham. Valget faldt hurtigt paa Niels Kroghs Maren, der kan brygge, bage, karte og spinde — en Pige, der i det hele taget har Hænderne rigtig skruet paa. Saa bliver Gaarden købt til Anders, og hermed gaar den i lige Linje fra Far til Søn helt op til vore Dage.

Blushøjgaard kostede den Gang 100 Rigsdaler og Aftægt til Anders Jeppesens Enke. Og Anne holder atter Indtog paa sin Fødegaard.

Nytaarsdag 1788 staar Brylluppet mellem Annes Søn, Anders, og Maren, og i Decembeer samme Aar kom det første Barn, og siden mange flere; men Sorg og Savn har siddet til Højbords. Kun tre af Børnene lever. Niels bliver gaaende hjemme paa Gaarden hele sit Liv som fast Inventar, Anders bliver Soldat og falder i 1809, og den ældste af Sønerne, Jens Andersen, overtager Gaarden for 506 Rigsdaler. Han bliver gift med Ane Gundersdatter (senere kalder Præsten hende Christensdatter), men Konen dør i Barselseng i 1816 efter at have født en Dreng. Ogsaa han dør, og Anders gifter sig igen i 1817, og 1818 fødes den Søn, der fører Gaarden videre.

Slægtens ældste paa Talerstolen

Gdr. Møller Andersen førte nu i store Træk Linnen videre op til vor Tid og fortalte fornøjelige Træk fra den gamle Gaard. En Inventarliste fra 1809 fik hele det gamle Interiør til at træde levende frem.

Møller Andersen udtalte Ønsket om, at man kunde naa endnu længere til Bunds i Slægts-historien.

Om Anne, der bevarede Gaarden i Slægtens Eje, ved man saaledes meget lidt. Det Materiale, der indtil nu er samlet ind, strækker sig over 88 maskinskrevne Folioider, og paa Grundlag heraf er Ahnetavlen udarbejdet.

Efter Møller Andersens fængslende Redegørelse fik Slægtens to ældste Ordet. Den 81-aarige Niels Sørensen fortalte spredte Træk fra den gamle

Slægt — om Jens Andersens Kone, hvis gamle Far maatte gaa Tiggergang i sin Alderdom. En Gang kom han ogsaa til Finnerup, hvor han gik ind til sin Datter. Den gamle maatte døje den Tort ikke at blive kendt af sin egen Datter. Først da Naboen, til hvem den gamle havde klaget sig, gjorde opmærksom paa Forholdet, blev den gamle modtaget, som det sømmer sig en Datter.

Rømmede fra Hus og Hjem

Den 82-aarige Niels Lachmann takkede for Indbydelsen og fortalte om Kjol-Anders, der stammede helt tilbage fra Øls-Tiden. Han var lille af Vækst, og naar han kørte for Præsten i dennes Kørekappe, hang den paa ham som en Kjole.

Niels Lachmann fortalte videre om Fortrædelighederne, naar de unge i Slægten mod deres Vilje skulde giftes ind i solide Forhold — hvordan en Pige rømmede fra Hus og Hjem med ham, hun holdt af.

Efter en Spisepavse holdt Lærer Vestergaard Nielsen, Aars, et interessant Foredrag om Slægtsforskningen fra 1660 og op til 1900.

Lærer Vestergaard Nielsen omtalte den gamle Slægtsgaard og udtalte som sin Formening, at Slægten her havde sin Stamfader i Jernalderen, idet Stenalderfolket flyttede fra Egn til Egn.

Om Aftenen var der forskellig Underholdning i Haven, bl. a. Folkedans og Sang.

Til Slut takkede Albert Sørensen, Randers, paa Slægtens Vegne H. Møller Andersen og Hustru for det store Arbejde, de havde haft med Stævnets Tilrettelægning.

(Klicheen velvilligst udlånt af Dagbladet „Himmerland“.)

Slægtsgaardsforeningens Arbejde

Referatet fra Repræsentantskabsmødet i Aarhus giver fejagtigt udenforstaaende den Opfattelse, at det hele var den rene Idyl.

Der blev rettet flere Opfordringer til Bestyrelsen angaaende Foreningens Virke, og da Bestyrelsen paa Mødet ikke gav Udtryk for i nogen Grad at ville efterkomme disse, vil jeg bede om Plads i Medlemsbladet for følgende:

Medlemstallet er gaaet foruroligende ned, og der er ingen Grund til at tro, at denne Nedgang er kulmineret.

For Øjeblikket er det saaledes, at Amtsbestyrelserne er sat helt ud af Spillet, og dette er absolut forkert. Det er i Amtskredsene, eller maaske snarere i Egns- eller Herredskredse, hele Arbejdet skal gøres. Der er noget, der hedder „Kontakt“ — og med al den Respekt for Hovedbestyrelsens Medlemmer, som de fortjener, tror jeg dog ikke, at de er i Stand til at kunne knytte Kontakt mellem hver Slægtsgaardsejer i Danmark og Foreningen.

Denne Kontakt skal knyttes af Egnsforeningerne i Samarbejde med Historikere og Forskere paa Egnen.

Som det nu er, kender Amtsforeningen overhovedet intet til Medlemmerne, — vi kender ikke, hvor mange der er, eller hvem der skal gøres et Arbejde for at hverve ind i Foreningen. Amtsforeningerne savner ogsaa et økonomisk Grundlag. Hvis en Amtsbestyrelse er saa formastelig at begynde paa et Arbejde for Foreningen, saa maa den selv bære Udgifterne ved dette.

Et andet Punkt er Slægtsgaardsundersøgelserne. Selv om jeg personlig mener, at det er langt det bedste, om hver Slægt selv foretager denne Undersøgelse og derigennem faar mere Indsigt i den fjerne Slægts Virke, saa er det dog ikke alle, det er forundt at kunne foretage disse, og der er ogsaa Materiale, som er vanskeligt tilgængeligt. — Imidlertid er en saadan Undersøgelses Resultat en meget vigtig Ting for Medlemmerne, og mange melder sig i Foreningen for engang at faa denne. Nu kan vi imidlertid ikke forlange, at et Par Mand, der sidder paa et Kontor i København, skal kunne undersøge alle Landets Slægtsgaarde i Løbet af kort Tid, og skal nye Medlemmer vente i adskillige Aar, vil de betænke sig paa Indmeldelse i Foreningen, ja, Amtsbestyrelsen kan end ikke gaa ud og anbefale en saadan Indmeldelse.

Paa den anden Side mener jeg, at hvis Manden kunde hverves som Medlem, for kort efter at faa den omtalte Undersøgelse, selv om han selv skulde bære alle Omkostningerne derved, saa har vi ham som Medlem for Livstid og hans Søn efter ham.

Derfor maa disse Undersøgelser foretages af amtsansatte Konsulenter — i Samarbejde med Hovedkontoret. De maa kunne hvile i sig selv, og naar Undersøgelserne foretages sognevis, vil de flere Tilfælde gaa ind i hinanden og derved billiggøres.

Jeg vil henstille til Hovedbestyrelsen at tage

ovenstaaende op til indgaaende Drøftelse. Skal vi arbejde som hidtil, vil Foreningen stagnere og ikke faa den Betydning, som den bør og skal have. Vort Maal maa være at samle alle Slægtsgaardsejere i Foreningen og bruge de Midler, der skal til for at naa dette.

H. Møller Andersen.

Til ovenstaaende Indlæg er egentlig ikke meget at bemærke ud over, at Hr. Møller Andersen i nogen Grad synes at ville give det Udseende af, at der paa Repræsentantskabsmødet i Aarhus kom Mislyde frem ang. Foreningens Arbejde, samt at Bestyrelsen søger at dække disse ved at give et „dækkende“ Referat af, hvad der blev sagt.

Ingen af Delene er rigtige, hvilket de mødte Repræsentanter kan bevidne. De forskellige Indlæg, der kom frem, var saa godt som enstemmigt Bevis for, at vi alle ønskede Arbejdet fortsat, men at vi ogsaa var klare over, at Besættelsestiden havde vanskeliggjort Arbejdet. At der har været en Nedgang i Medlemsantallet er rigtigt, men at denne fortsættes er forkert, vi faar stadig nye Medlemmer, ligesom der nu arbejdes for yderligere Tilslutning gennem nye Lokalforeninger.

En Ting, der ogsaa blev oplyst ved Mødet, var, at vi til at begynde med tegnede Medlemmer ved Agenter, og der foreligger desværre mange Tilfælde, hvor de saaledes tegnede Medlemmer er gaaet med under forkerte Forudsætninger.

At Bestyrelsen skulde være uvillig til at imødekomme Forslag eller Samarbejde med Lokalfdelingene, maa aabenbart være en Fortalelse fra Møller Andersens Side, idet der tydeligt blev givet Tilsagn om Støtte, saa langt som denne nu en Gang kunde række, naar der skulde tages Hensyn til vor Økonomi, ligesom der ogsaa pointeredes, at det var Lokalforeningerne, der skulde vise Initiativet ved Møder, historiske eller andre Arbejder, og her er vi sikkert alle helt enige med M. A.

Ingen ønsker mere end Bestyrelsen, at der kunde komme en virkelig Kontakt mellem Hovedledelsen og Lokalfdelingene, hvilket er Foreningens Hovedmotiv, og naar han ikke mener at kende, hvem der er Medlem af disse, behøver han kun at henvende sig til Kontoret for at faa en fuld Fortegnelse over Medlemmer samt andre Slægtsgaardsejere, der ikke endnu er med, hvilket ogsaa blev oplyst paa Aarhusmødet.

De øvrige Betragtninger er saa rigtige, at vi vist alle kan underskrive dem, maaske med Undtagelse af „Konsulentvirksomheden“? Her kan Økonomien vist næppe strække til.

Angaaende det arkivmæssige vil vi overlade Svaret til Næstformanden, der som bekendt er Formand for denne Del af vor Virksomhed, og saa iøvrigt sige Møller Andersen Tak for Indlægget og de deri givne Impulser.

J. P.

Soed, d. 2. August 1946.

Hr. Møller Andersen!

Har gennem Formanden modtaget Deres Bemærkninger til Repræsentantskabsmødet i Aarhus.

Det, De særligt anker over, er, at der er for lidt Kontakt mellem Hovedbestyrelsen og Amtsbestyrelserne og endvidere, at Arkivets Arbejde gaar for langsomt.

De har fuldkommen Ret i begge Dele, men De maa jo betænke Forholdene, som de har været. Paa Grund af Pengenes synkende Værdi har Foreningen stadig lidt under Pengemangel. Foreningen har, grundet paa Forholdene, haft et enestaaende Uheld med Sekretær Damm, der har kostet Foreningen mindst 20,000 Kr. De klager over, at Amtsbestyrelserne burde have Midler til Afholdelse af Møder og lignende. Dette var ogsaa forudset i Vedtægterne, og man vil søge at faa dette Forhold rettet, naar den økonomiske Situation tillader dette, men Amtsforeninger har altid den Udvej at sende afstaaede Udgifter ved Møder til Refundering ind til Kontoret, som vil godtgøre disse inden for Rimelighedens Grænser.

Man har desuden søgt at bøde paa den manglende Kontakt ved nu at ansætte Redaktør J. A. Petersen som Rejsesekretær. Hvis Amtsbestyrelsen mangler en Taler, kan De anmode Formanden sende ham.

Hvad Arkivet angaar, har vi der været ude for det samme som Foreningen. Det er noget nyt, man maa eksperimentere sig frem, og vi har ogsaa der haft Uheld med Arkivlederne. Jeg tror dog at kunne sige god for S. K. Hofmansen, som vi har nu. I Damms Undersøgelser var der for megen Fantasi og kunde ikke anerkendes af den virkelige Sagskundskab, og der var meget andet, som ikke kunde tolereres, saa man slet ikke kan tale om det.

Antoniewicz var god nok som Genealog, men vilde lave en Forretning ud af det, saa Undersøgelser kom op i rene Fantasipriser. Ogsaa han har bevirket, at der blev meget Frafald i Foreningen. For at billiggøre Undersøgelserne rejser Hofmansen nu i sin Ferie rundt til Landsarkiverne for der, i Aabenraa, Viborg og Odense, at finde en Mand, der vil og kan paatage sig visse Undersøgelser til en antagelig Betaling.

Iøvrigt vil jeg henvise til næste Nummer af Bladet, hvor jeg har skrevet et Indlæg angaaende Slægtsforskning, og der kommer kanske ogsaa et fra Hofmansen.

Iøvrigt vil jeg takke Dem for Deres Interesse for Sagen. Kritik er altid godt, naar den er saglig begrundet.

Med Hilsen

Jens Jensen, Soed pr. Hejsager.

Sidste Akt af det store Drama

(Sluttet.)

Jeg saa Grupper paa op til en Pelotons Størrelse, som kun havde to Geværer. Da jeg henledte Repræsentanter for den tyske Krigsmagts Opmærksomhed paa dette, svarede de resigneret, at det desværre forholdt sig saaledes. Der var ikke flere Vaaben. De faa Vaaben, der stod til Disposition, maatte fordeles saaledes, at de Soldater, som ingen Gevær havde, overtog deres Kammeraters, naar de blev afløste. Det var denne Armé, som kun faa Aar tidligere, i 1940-41, var lige ved at underkaste sig hele Europa.

Kamp og Intriger i Tyskland

Folke Bernadottes Navn vil alle Dage blive husket i Danmark og Norge, fordi det lykkedes ham at faa de norske Studenter, de danske Politibetjente og andre norske og danske Statsborgere ud af Neuengamme, Buchewalde, Dachau og hvad de berygtede tyske Koncentrationslejre ellers hedder. Det lykkedes ham at redde Tusinders Liv, men det gik ikke af uden Vanskeligheder og Kampe. Fra Februar til Slutningen af April var Folke Bernadotte ustandselig paa Rejse til og fra Tyskland for at ordne de interneredes Overførelse til Sverige.

Folke Bernadotte mener, at naar det lykkedes, skyldes det Brigadeführer Schellenberg, der gik ind for Borttransporten af Nordmænd og Danske hos Himmler og fik ham til at gaa ind derpaa. Men da alt var i Orden, fik Sikkerhedspolitiets Chef, Obergruppenführer Kaltenbrunner og iøvrigt ogsaa andre Personer i Himmlers nærmeste Kreds travlt. Kaltenbrunner vilde forsøge at vælte den Overenskomst, Greve Berenadotte havde truffet med Himmler. Den 5. Marts fløj Bernadotte til Berlin, hvor Sikkerhedspolitiets Chef aabent traadte frem som hans Modstander. Han sagde da til Bernadotte:

— Det er ikke min Hensigt at medvirke til en positiv Løsning af de Spørgsmaal, De har bragt paa Tale!

Og hertil svarede Greve Folke Bernadotte:

— Og jeg vil ikke finde mig i, at en af Himmlers Underordnede forsøger at sabotere en Overenskomst, som er truffet mellem ham og mig!

Det var klare Ord og aaben Kamp mellem en af Nazismens mest modbydelige Kreaturer og Menneskelighedens Talsmand.

Man fristes til at gengive store Dele af Greve Folke Bernadottes Bog „Sidste Akt“, fordi den giver Førstehaandsoplysninger om mange af de Ting, man kun har hørt rygtevis. Den bekræfter adskillige af de Rygter, der spredtes over Landet i den europæiske Krigs Slutfase, og den korrigerer andre. Folke Bernadotte er slet ikke optaget af sin egen Indsats, men man mærker hans nordiske Samfølelse med Danmark og Norge, og man mærker hans Glæde over, at det lykkedes ham at gennemføre sin Sag til Tusinders Redning.

Han er en god Repræsentant for det bedste i Norden. Hans Bog er et Vidnesbyrd om nordisk Samfølelse og nordisk Retssind.

Jens A. Petersen.

Det hvisker i Hjertet, besværligt og hedt:
 Du svigter for meget,
 du har bragt mig for lidt.
 Saa hvisker det angst: Ufuldbyrdet, forladt
 staar din Skæbne tilbage,
 hvis du gaar nu i Nat.
 Du skal vokse og blomstre og sætte dine Frø.
 Du er endnu for ringe til at dø.

Af den unge afdøde Forf. Martin Nielsen.

Dragkiste fra Ølst, Gatten H., omkr. 1800.
Købstadmuseet „Den gamle By“.

DE GAMLE

Bondemøbler

Medens Købstadens og Herregaardenes Folk i gammel Tid var mere paavirkelige over for Impulser fra Udlandet, trængte Mode- og Stilretningerne kun langsomt frem paa Landet. Man var uendelig konservativ og direkte bange for ikke at være „som de andre“ baade paa den ene og den anden Maade. Men naar f. Eks. een Gang en Møbetype havde vundet Indpas, kunde den, som nævnt i den foregaaende Artikel, holde sig endog i flere Aarhundreder; kun dens Udsmykning eller Data pegede hen paa en langt senere Tid.

I Bondens Stuer var der ogsaa et vist ensartet Præg, dog ikke mere, end at hver Egn havde visse Ejendommeligheder, der saa gentog sig inden for et vist Omraade.

Stort længere tilbage end til Renæssancen (i Danmark fra omkring Reformationens Indførelse Aar 1536 til ca. 1630) er de landlige Møbetyper ikke. Der findes dog enkelte middelalderlige saakaldte Fodkister, der i deres Form adskiller sig fra de senere, under Renæssancen fremkomne, Kister. Fodkisternes vandretgaaende Sidefjæle samledes mellem to lodretgaaende, der fortsattes som Fødder. De senere Kister blev sammensinkede i Hjørnerne.

Der fandtes saa at sige en Standkiste paa hver en Gaard, idet det var Skik, at den unge Pige havde sit hjemmevævede Udstyr i en saadan Kiste. Under Renæssancen havde Stand-, Klæde-, Laag- eller Brudekisterene fladt Laag, og Siderne var smykkede med Udskæringer.

Senere under Barokken (i Danmark fra ca. 1630 til omkring 1700) forsvandt Udskæringerne mere og mere. Laaget blev buet, og det blev almindeligt, at Flader og Hjørner smykkedes med smedede Jernbaand, som i den første Tid havde en rigt udhamret Ornamentik. Træfladerne maledes og prydedes mere eller mindre med Blomstermotiver, enkelte Menneske- og Dyreskikkelser samt Initialer og Aarstal. Paa et endnu senere Tidspunkt — i 1800-Tallet — indskrænkede man sig til at male „Jernbaandene“ paa. Kisterne stod gerne paa fire Fødder eller et Par Strø.

Det er i langt overvejende Grad Kister af de to sidstnævnte Typer, der findes rundt paa Gaardene. De egner sig fortræffeligt til at hengemme henholdsvis Sommer- og Vintertøj i, hvorfor de burde have en mere fremtrædende Plads, end de har. Paa et af de Steder, hvor man færdes til daglig, kan man langt bedre end paa Lofterne holde Øje med det hengemte Tøj, saa hverken Møl eller Fugtighed skader det.

Hængeskabet og Hjørneskabet er ogsaa Møbelformer fra Renæssancen. De gennemgik samme Forandringer i Udsmykningen som Kisten. Ogsaa disse findes endnu rundt omkring og kunde udmærket gøre Nytte for den Plads, de optager.

Himmelsenge er sjældnere nu om Stunder, de er formodentlig i mange Tilfælde hugget til Pindebrænde. De fremkom, som alle de andre Møbetyper, først hos de mere let bevægelige Byboer og Herregaardsfolk under Renæssancen, hvorefter de senere blev et fast Inventar hos de fleste nogenlunde velstaaende Bønder. Himmelsengen kunde være udskaaet, og den var altid forsynet med vævede Omhæng. I Aabningen mellem Omhængene laa Puderne med Overkanten ud mod Stuen. Under Renæssancen og saa langt fremefter, som man brugte Himmelsengen eller Alkoven, holdt den Skik sig, at Prydsyningen paa Pudebetrækket var i Overkanten, saa det saas, saa snart man kastede et Blik paa Sengen. Dog maa man huske paa, at de udsyede Tekstiler blev sparsommere, jo længere man kom mod Vest, saa det har i overvejende Grad været paa Øerne, at dette Ritual har været anvendt.

Ganske enkelte Steder findes endnu indmurede Skabe. Disse er middelalderlige i deres Form. Snitværket paa Forsiden, der er det eneste synlige, er renæssanceagtigt, men kan godt være senere. Forsiden bestod af en Del mindre Laager og „Klapper“, samlet i et dekorativt, symmetrisk System.

Gamle fritstaaende Skabe ser man noget mere, men virkelig gode, landlige Skabe er der trods alt ikke saa mange af. De optræder først i noget større Tal fra Barokken og er meget karakteristiske ved deres stærkt profilerede Gesimser og Lister. Paa

denne Tid kom 2-Dørs Skabene paa Mode og indbød til de saa yndede forkrøppede Fyldinger.

Regence-Tiden, der i Danmark herskede til henmod 1740, satte sig ikke saa dybe Spor i de landlige Møbler. Den efterfølgende Rokoko i Forbindelse med den foregaaende Barok indgik derimod en inderligere Forbindelse, der har virket tiltalende paa Folk. Paa denne Tid fremkom Skuffemøblerne — de store, tunge Dragkister med fire eller fem Skuffer. I Begyndelsen havde de den svejfede Forside med kraftige, lave Rokokoben, senere under Klasicismen (omkr. 1770) og den følgende Empire (ca. 1800) ændrede de noget Form efter de nye Stilarter. Alt omkring ved denne Tid blev i den Grad paavirket af Sværmeriet for Antikkens Kunst, at der ikke blev fremstillet ret mange Møbler, som ikke paa den ene eller den anden Maade bærer en Mindelse derom. Dragkisternes Hjørnesøjler, kanelerede Ben eller et kaneleret Parti paa Fodstykket og den øverste Skuffe bringer Hilsen herom.

Nu opstod ogsaa en ny Møbetype, et kombineret Skabs- og Skuffemøbel, det var Chartollet. Dette var dog ikke noget almindeligt Møbel paa Gaardene, og det blev ikke et uundværligt Stykke Inventar som Dragkisten.

Bordene blev ikke saa stærkt paavirkede af de nye Stilretninger. Her har man aabenbart først og fremmest holdt sig til det praktiske, massive og tilsyneladende uopslidelige. Langborde med Kuglebene, forbundne med Sprosser, saavel som Borde med Gavle, ligeledes forbundne med Sprosser, har saaledes i flere Folkestuer været i Anvendelse helt op til vor egen Tid.

Stole var meget ofte rent Husfidsarbejde. Antagelig har det været Gaardens gamle Mand, der har nedlagt al sin Fantasi paa Udsmykningen, hvilket dog trods alt mere rører os ved sin Naivitet end Elegance. Men hvem siger ogsaa, at det skulde være elegant? Hvor der findes saadanne Stole paa Gaardene, er de jo et helt Klenodie. For den gamle Mand, eller maaske den unge, fingernemme Karl, der skulde giftes, har nemlig ikke sjældent forsynet Stolen baade med Initialer og Aarstal, saa her har man et Stykke Slægtshistorie af første Klasse.

En saadan Stol er som Regel ikke helt efter vor Smag i Retning af Bekvemmelighed, men det gør ikke noget. Den taaler ikke at være i daglig Brug,

Stol fra Krannestrup, Mejlby S., Ø. Lishjerg H. Udført i en Blanding af Renaissance og Barok, der atter viser Stilarternes lange Levetid paa Landet. Dat. 1785. Købstadmuseet „Den gamle By“.

men lad den sammen med de andre gamle Møbler, der findes paa Gaarden, faa en Hædersplads. Lad det være saadan, at det er en Begunstigelse for en Gæst at have prøvet at sidde i den gamle Stol. Og kan den taale det, vilde det være en køn Tanke, om Husbonden brugte den, naar der var Gæstebud. Paa den Maade kunde Gæsterne se, at de ikke blot var kommet til en Gaard, men til en Slægtsgaard, hvor der er Pietetsfølelse baade for Gaarden og den Slægt, der har færdedes der gennem Tiderne.

Erna Lorenzen.

Hedeager-Slægten, der har sit Navn efter Hedeagergaard i Ølgod,

holdt Søndag den 28. Juli Slægtsmøde paa Afholds-hotellet i Ølgod.

Dette Slægtsmøde, der var det fjerde i Rækken af de Møder, som Slægten har holdt siden 1908, var arrangeret af Professor Peder Thygesen, der har udarbejdet en Slægtsbog, som giver et Overblik over Antallet af Slægtens Medlemmer. Slægten er ført tilbage til Aar 1700, og de fleste af Slægtens Medlemmer er bosat i Vestjylland og navnlig paa Ølgod-Egnen, men til dette Møde, hvor ca. 200

Medlemmer af Slægten samledes, var der ogsaa Deltagere fra Sjælland og Fyn.

Mødet fik et overmaade smukt Forløb, hvad tre af Slægtens Sangere, nemlig Operasanger Thyge Thygesen, Operasangerinde Margeretha Flor og Koncertsanger Edel Hedager havde deres store Andel i, idet de om Aftenen sørgede for Underholdning. Flere af Deltagerne havde Ordet for at takke Sangerne og navnlig Professor Thygesen for hans ihærdige Arbejde for Udbredelse af Bekendtskabet mellem Medlemmer af Slægtens forskellige Grene, og der var blandt Mødedeltagerne Stemning for at holde et nyt Slægtsmøde i 1950, da Slægten da kan fejre 250 Aars Jubilæum.

De gamle Købmandsgaarde

*Et Vidnesbyrd om
en handlekraftig
Slægt og
Eksempler paa
smuk Byggeskik*

I en Tid, hvor Restriktioner og Varemangel hindrer Handelens frie Udfoldelse, kommer man let til at se tilbage paa den Tid, da Købmandsgaarden var det centrale Sted i den gamle Købstad, da Formuer skabtes og mange af de smukke gamle Bygninger opførtes, der endnu staar som en Pryd i Byen, som et Vidnesbyrd om foretagsomme og driftige Mænds Indsats.

Mellem den lave Bondegaard i Landsbyen og den gamle Købmandsgaard i Købstaden var der en levende Forbindelse. Hovedparten af Handelen var en Handel med Landbrugets Produkter, Korn, Smør og Kvæg, og det var til Bonden, Købmanden afsatte de fleste af sine Varer. Ofte var det ogsaa saaledes, at de gamle Købmandsslægter stammede ude fra Landet, hvor en driftig Bondekøns begyndte med at handle med Stude og maaske med Uldvarer, for senere at slaa sig ned i Købstaden og drive udvidet Handel derfra.

Gennem hele Senmiddelalderen havde Hansastederne hævdet Handelsherrødet ved de danske Kyster, men efter Grevens Fejde tabte Lübeck mere og mere Terræn til Hollænderne, der først og fremmest hentede Korn i Østersøhavene. De blev i de følgende Aarhundreder Hovedaftagere af Danmarks Landbrugsproduktion.

Den voksende Handel stimuleredes yderligere af Prisstigningen. Denne ramte ikke alle Varegrupper i samme Grad. Mest steg Landbrugsprodukterne. For et saa udpræget Landbrugsland som Danmark var det en afgjort Fordel. Den danske Udførsel af Landbrugsprodukter bragte flere Penge til Landet end tidligere, og selv om Gevinsten først og fremmest tilfaldt Adelen og Godejerne, kom Pengerigeligheden ogsaa til at betyde Velstand for Byerne.

Herremændene havde ganske vist Ret til selv at sælge Stude og Korn direkte til Hollænderne, og de gjorde det ogsaa i en Del Tilfælde, men mange Herremænd fandt deres Fordel i at sælge deres Varer til de hjemlige Købmænd, der tjente godt paa Herremændenes Handel, endog saa meget, at Herremænd ofte var i stor Gæld til deres Købmænd, der solgte Herremændens Korn og Stude og forsynede hans Kælder med godt Øl og fine Vine, skaffede ham dyre udenlandske Klædestoffer og hvad ellers en Herremænd kunde sætte Pris paa.

De Penge, Købmændene tjente, satte dem i Stand til at tage fat paa større Opgaver. Det lykkedes dem at faa en betydelig Skibsfart i Gang. Den gik hovedsagelig til Norge og til Hamborg, Emden, Bremen og Amsterdam. Nogle Skippere vovede sig helt til Frankrig, Spanien og Portugal, hvor de hentede Vin og Salt.

Mange Købmænd tjente store Formuer ved Handelen og Skibsfarten og ved Leverancer til Staten under den nordiske Syvaarskrig. Den mest navnkundige blandt disse Storkøbmænd var Oluf Bager fra Odense. Han begyndte med Studehandel i stor Stil og importerede Klæde og Kramvarer. Under Syvaarskrigen tjente han store Penge ved Leverancer til Hæren. En Tid havde han syv Skibe paa Søen, og han blev en hovedrig Mand, som bl. a. Kong Frederik II stod i Gæld til.

I Aarhus var Brødrene Johan og Tønnes Worm førende Storkøbmænd. De handlede med Korn, Malt og Stude og havde Skibe baade paa Østersøen og Vesterhavet.

Blandt Aalborgs Købmænd blev Jens Bang den navnkundigste ved sin Rigdom, sit stridbare Sind og allermest paa Grund af den pragtfulde Bygning, han rejste, og som endnu staar som det stolteste Monument om Borgernes Velstand i hine Tider.

Købmandsgaardene laa ved Købstædernes Torve og langs dens Hovedgader. De omspændte betydelige Arealer og strakte sig over en hel Bebyggelsesblok fra Hovedgade til Baggade, gik endog jævnligt over Baggaden og fortsatte ind i den næste Blok. Mange Steder stod Baggaarde eller Tømmerpladser i direkte Forbindelse med Havnen eller med Udskibningsstedet i Aaen.

Et typisk Eksempel paa de gamle Købmandsgaarde, deres store Bagplads og deres Forbindelse ned til de gamle Afskibningssteder kan man endnu den Dag i Dag se i Kalundborg, hvor de gamle Købmandsgaarde langs Kordilgades Sydside har Gaardspladser, Lagerbygninger, Tømmerpladser og Haver ned mod Jernbaneterrænet, hvor Fjordens Vande tidligere gik ind. Et andet og lige saa typisk Eksempel kan man se i Nakskov, hvor Teisens Gaard netop viser Hovedbygninger i tungt, massivt Egetømmer ned mod Havnen.

Udviklingen er sket gradvis. Da den velbeliggende Havneplads eller Landsby i sin Tid mere og mere var blevet Hjemsted for Handelen med Oplandet og Udlandet, tog den en skønne Dag Springet og blev Købstad med Købstadsrettigheder, der gav den Monopol paa Handel og Haandværk. Og som Købstaden stammer fra Landsbyen og gennem lange Tider bar Præg af denne sin Oprindelse, saaledes kan Købmandsgaardene ogsaa føres tilbage til den lerklinede og straatækte Bondegaard.

Langt tilbage i Tiden stillede Købmandsskabet ikke større Krav til Bygninger, men med den voksende Omsætning blev det efterhaanden anderledes. I Middelalderen var det først Gejstligheden og senere Købmændene, der gik i Spidsen med Byggeriet og søgte at give Landsbyen Købstadspræg. Da Gejstligheden traadte tilbage i andet Plan, blev det fra Renæssancen Købmændene, der var de eneste Foregangsmænd.

Den gamle Bondegaard, hvor Manden ved Siden af sit Landbrug var begyndt at drive Handel, blev i Tidens Løb forvandlet. Gaardspladsen blev gjort større og Bygningerne ombyggede og udvidede, men de bevarede stadig Karakteren af „Gaard“ og har gjort det lige til vore Dage. Efterhaanden som Forretningen voksede og lagde nye Virksomheder ind under sig, kom der flere „Gaarde“. Den oprindelige Gaard formerede sig til to eller flere: en Forgaard, en Mellemggaard og en Baggaard. Omkring de nye „Gaarde“ groede nye Bygninger op.

Var der Grund nok, og Forretningen krævede det, kom der en Tømmerplads til. Og eet kunde under ingen Omstændigheder undværet: der skulde være en Have til Købmandsgaarden. Dejlig store Haver har der været i alle vore Købstæder, og de er der stadig i de gamle Bydele. Et Eksempel herpaa er den smukke gamle Have bag Missionshotellet i Kalundborg. Staar man imellem denne Haves gamle, knudrede, høje Træer og ser ind mod Missionshotellets gamle, høje Bindingsværksbygninger, tror man sig sat flere Aarhundreder tilbage i Tiden, hvis Illusionen ikke ødelægges af Biltuden fra den stærkt trafikerede Gade udenfor.

Samtidig med de teglstensrøde Tage har de grønne Haver givet alle vore smaa Købstæder deres Skønhed og Hygge. Ikke til Købmandshaver var ens. Købmændene havde i Reglen Plads nok, og de var vante til at se stort paa Forholdene. Derfor prægedes Købmandshaverne af store Træer: vældige, kuplede Valdneetræer, fintløvede gamle Akacier, mægtige Graapæretreer og Lindelysthuse, hvis Stammer var sendt højt til Vejrs, inden de fik Lov til at lukke sig.

Og saa var der en Specialitet, der træffes i en Mængde gamle Købmandshaver og andre store Byhaver: de store Morbæretreer. Underlige spøgelsesagtige Væsener, der snor og vrider de svære, graa Arme ud og ind, aldrig løfter dem rigtigt fra Jorden, men snarere truer med at lade dem synke, dersom Stiverne blev taget bort. Men de er i Sommer- og Efteraarstiden indhyllet i et dejligt Løv og overhængt med de herligste Frugter. Et rigtigt stort Eksemplar staaer i Lindegaardens Have i Kalundborg. Selv om den i Isvintrene tog Skade af Frosten, er den alligevel imponerende og skøn at skue.

De gamle Købmandsgaarde i vore Købstæder er vel nok en Lovsang værd. De staaer der som fuldgyldige Vidnesbyrd om en handlekraftig og dygtig Slægts Indsats til Gavn for Folk og Rige, og som smukke Eksempler paa dansk Byggeskik, der fuldt vel kan maale sig med vore Herregaarde og gamle Landsbykirker.

Jens A. Petersen.

MØNBOERNE

er interesseret i

Slægtsgaardsbevægelsen

Forholdsvis største Tilgang herfra

Slægtsgaardsforeningen for Møn holdt Lørdag d. 13. Juli Generalforsamling og Foredrag paa Hotel „Møn“. Tilslutningen var ikke særlig stor.

Formanden, Kammerherre Scavenius, bød velkommen. Første Punkt paa Dagsordenen var Valg af Bestyrelse. I Følge Loven kunde han ikke fortsætte som Formand, da han ikke mere var Ejer af Slægtsgaarden „Klintholm“.

Man var dog saa tilfreds med Kammerherren, at ingen ønskede, han skulde gaa; man vilde i dette Tilfælde se bort fra Loven, der kun var ment i Almindelighed, og Kammerherren blev genvalgt.

Det samme var Tilfældet med de øvrige paa Valg værende Bestyrelsesmedlemmer: Ritmester Andersen, Bogø, Erik Stolt, Nyord, A. D. Andersen, Hovedskov, og Johs. Kristiansen, Tostrup.

Formanden meddelte, at han havde deltaget i Repræsentantskabsmødet i Aarhus. Der havde navnlig været megen Diskussion om en afgaet Sekretær. Han havde selv sagt sin Stilling op, men der var megen Beklagelse over hans Skæbne, idet han blev skudt og haardt saaret af Tyskerne, hvorved han mistede det ene Øje. Man havde tilbudt ham et fortsat Samarbejde, men det har han afslaaet.

Der blev talt om en bedre Forbindelse mellem Hovedledelsen og Lokalforeningerne; den har ikke været saa god som ønskeligt hidtil.

Der blev paa Bestyrelsesmødet talt om, hvad man skulde gøre for at faa alle Slægtsgaardene med i Slægtsgaardsforeningen, og det menes, at man gennem Sognefogderne kan faa oplyst, hvilke Slægtsgaardsejere, der ikke er Medlemmer. Vi kan dog ikke sige, at Tilslutningen til vor Forening er ringe, vi har 120 Medlemmer, og jeg henstiller til Bestyrelsesmedlemmerne at henvende sig til Sognefogderne og faa oplyst, hvem der ikke er Medlemmer, og hvad man ved om Gaardene og deres Ejere i mindst 100 Aar.

Sagfører Hesselbjerg meddelte, at man ved Henvendelse til Slægtsgaardsforeningen kunde faa Oplysninger om Slægtsgaardene.

Harald Jensen, Østermark, og Harald Byager, Aalebæk, kunde ikke anbefale at udvide Slægtsgaardsforeningens Blad, med mindre det kom til at indeholde mere sagligt Stof og færre mere eller mindre ligeegyldige Historier.

Ejnar Kampp, Sønderby, fandt, at den lokale Hjemstavnsforenings Møde burde holdes paa en anden Tid, f. Eks. om Aftenen.

Kammerherre Scavenius mente ikke, det vilde hjælpe paa Tilgangen til Møderne, og man vedtog at bibeholde den nuværende Ordning.

Hvad vil Slægtsgaards-Foreningen?

Sagfører Hesselbjerg holdt derpaa et interessant Foredrag om Slægtsgaardsforeningen og Slægtsgaardsforskning. Han mindede om, at Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde var startet i 1941.

Formaalet er at bevare Slægtsgaardene og Tilknytningen dertil. Det har sin Betydning ikke alene for Ejerne, men ogsaa for dem, der har Tilknytning til Gaardene, at faa Kendskab til Fortiden. For at naa dette skal der et kulturelt Oplysningsarbejde til derved, at Slægten efterforskes og Minderne bevares. Vigtigt er det at faa undersøgt Slægtsgaardenes Forhold og disses Betydning. Vi skal erindre, hvad vi skylder Forfædrene, og hvad vi skylder Efterkommerne og give det videre til Slægten.

Slægtsgaardsforskningen skal give et Billede af Landbruget i ældre Tider. Man kan paa mange Maader faa konstateret, at Godsejerne i mangfoldige Tilfælde lod Fæsterne sidde for billige Afgifter saaledes, at Godsejerne kunde have faaet flere Penge ved at sælge Gaardene.

Undersøgelserne af Ejendommenes Forhold kan give Historikerne et rigt Materiale at arbejde med; men det gælder om, at det samles paa et Sted, og derfor har man oprettet Slægtsgaards-Arkivet.

Undersøgelsen af Gaardene skal ikke være en Geschäft, men foregaa under Kontrol.

Man haaber med Tiden at opnaa Støtte ved Legater og fra Staten.

Foreningen har faaet Indberetninger fra de fleste Sognefogder over hele Landet, og disse Indberetninger ligger i Slægtsgaardsarkivet; men det er jo ikke sikkert, Sognefogderne har faaet alle med eller alle Oplysninger, ligesom det jo heller ikke er sikkert, de er helt rigtige. Derfor skal man give Folk Lejlighed til at faa iværksat en nærmere Undersøgelse. Meningen er, at vi skulde have undersøgt ca. 1000 Gaarde om Aaret, og Medlemmerne maa da udfylde nogle Lister og indsende dem. Ved Hjælp af Folketællingslisterne kan vi gaa tilbage til 1787, og der kan man se, hvem der har ejet Gaardene, Tjenestefolk o. s. v. Mellem 1801 og 1834 er dog ingen Folketællingslister. Paa disse staar kun Folks Alder og Navn, og først fra 1845 oplyser Listerne, hvor Ejerne er født. Skal man have yderligere Oplysninger, maa man søge til Kirkebøger, Skøder o. s. v. Der maa naturligvis betales for saadanne Undersøgelser, men drives de rationelt, bliver det ikke saa dyrt.

I første Omgang skal man gaa tilbage til Landboreformernes Tid, hvor man begynder at udskifte Gaardene.

Taleren pegede paa, at det var foreslaaet, at man skulde søge oprettet en Slægtsgaardenes Hjælpefond, som skulde yde Hjælp, hvis Ejeren af en Slægtsgaard var kommet i økonomiske Vanskeligheder og havde vanskeligt ved at blive ved Gaar-

den. Den skulde da skaffe en Kapital ved at betale et Bidrag paa 50 Kr. een Gang for alle. Skal det gennemføres, maa Tillidsmændene gaa rundt og tegne Bidrag, men Foreningen har ikke saa mange Tillidsmænd, der vil gøre et saadant Arbejde, og saafremt en saadan Fond skal faa nogen Betydning, skal der mange Penge til, og det maatte da blive til, at en Del Medlemmer tegnede sig for aarlige Beløb paa 100-200 Kr., før det virkelig battede, og det er lettere sagt end gjort.

Ved Slægtsgaardspolitik skal ikke fortaas, at vi ønsker Særrettigheder for Slægtsgaarde.

Der nævnes en hensigtsmæssig Arvelovgivning, og det er bebudet, at Justitsministeren i næste Rigsdagssamling vil fremsætte Forslag til en saadan. Taleren omtalte i denne Forbindelse de tyske og norske Arvelove og skildrede ligeledes, hvordan man havde faaet det paa Island, saaledes at Gaardene kunde bevares i Slægternes Eje.

Han understregede, at Slægtsgaardene ikke burde blive Genstand for Spekulation og pegede paa den Fare, der i Krigstider kunde komme, hvor Byfolk bød svimlende Summer for Landbrugsejendomme.

Han kom dernæst ind paa Ekspropriationsproblemerne og nævnedes, hvorledes der kan eksproprieres Jord til Flyvepladser o. s. v. Med Hensyn til Jord til Flyvepladser kan det blive meget alvorligt for Slægtsgaardene, saafremt der ikke er Jord at faa andre Steder.

Der nævnes i vort Program en særlig Slægtsgaardslovgivning, ogsaa til Bevarelse af Slægtsgaarde.

Kan Foreningens Program interessere alle Slægtsgaardsejere? Det er tvivlsomt, men det er efter min Mening heller ikke det afgørende, om vi kan samle alle Slægtsgaardsejere. Foreningen skal blot virke sagligt ved vort Blad og ved oplysende Møder. Det kan ikke være uden Betydning, at vi har en Forening. Vi skal huske paa, hvad vi skylder vore Efterkommere og Efterslægten, og jeg vil haabe, at vor lille Kreds maa vokse og gøre en god Indsats.

Formanden takkede for det udmærkede Foredrag, og ved et Kaffe bord drøftede man Problemerne videre i Samtaleform, og det oplystes her, at Mønboerne havde givet det forholdsvis største Kontingent Medlemmer til Slægtsgaardsforeningen; men der syntes ikke at være særlig god Stemning for det omtalte Hjælpefond, idet man klart indsaa de Vanskeligheder, der var forbundet med at skulle ud og opkræve Bidrag.

Danebod Højskole - Fynshav (Als)

3 og 4 Mdr.s Sommerskole fra 3. Maj
5 Mdr.s Vinterskole fra 3. November.
Skoleplan sendes.

• *Frede Terkelsen.*

derefter et Foredrag om de gamle Slægtsgaarde og deres Betydning samt gav en Redegørelse for Slægtsgaardsforeningens Start og Arbejde.

Efter Foredraget var der en livlig Drøftelse, og der oplystes bl. a., at der var over 50 Slægtsejendomme paa Øen. Det vedtoges at oprette en lokal Forening, og til Bestyrelse valgtes:

Sognefoged, Gaardejer Jørgensen, Sejerby, Gaardejer Stefan Petersen, Revers, Gaardejer Anders M. Andersen, Kløvholm, Gaardejer Anders Jensen, Snerup, og Arbejdsmand Jens P. Jensen, Sejerby, med sidstnævnte som Lokalforeningens Sekretær. Det vedtoges at gaa i Gang med at tegne alle Ejere af Slægtsejendomme paa Øen som Medlemmer af Foreningen.

Slægtsgaardsforening for Kalundborgegnen

Ved et Møde paa Hotel „Postgaarden“ i Kalundborg er der stiftet en Lokalafdeling for Kalundborgegnen. Redaktør Petersen bød velkommen til Mødet, og derefter talte Landsforeningens Formand, Gaardejer Jørgen Petersen, Gislunge, om Slægtsgaardsforeningen og dens Arbejde.

Efter en Drøftelse af Sagen vedtoges at oprette Lokalforening, og til Bestyrelsen valgtes: Gaardejer Kristen Kristensen, Sønderød pr. Ruds Vedby, Johs. Jensen, Ubberup pr. Kalundborg, Thorvald Larsen, Syvbækgaard pr. Høng, Laurits Hansen, Jørløse, Niels Christoffersen, Ubby pr. Jerslev S., Jens Petersen, Uggerløse pr. Kalundborg, og Redaktør Jens A. Petersen, Kalundborg.

Den Vognsenske Familie samlet i Viborg

Mange vil huske den Diskussion, der for en Del Aar siden stod om den gamle Gaard fra Vinkel, Danmarks ældste Bondegaard, der nu befinder sig i Frilandsmuseet paa Hjerl Hede. Der blev gjort Forsøg paa at sikre den gamle Gaard for Viborg eller Viborgeggen, men Hjerl Hansens mange Penge blev den afgørende Faktor, og dens Begyndelse til et Landsbymuseum ved Viborg, som Vinkelgaarden skulde have været, maatte man kvittere.

Familien Vognsen har i flere Generationer haft Tilknytning til den gamle Gaard, og som det ogsaa gælder for flere andre af Vinkel-Slægterne, er der en udtalt Slægtsfølelse indenfor den Vognsenske Familie. Den er nu spredt over hele Landet, og et af dens mere kendte Medlemmer i København, Cigarsorterer Thorvald Vognsen, kendt bl. a. fra sit Arbejde som Formand for Foreningen til borgerlig Konfirmation, tog sig i sin Tid, da Spørgsmaalet om den gamle Vinkelgaard var aktuelt, for at undersøge Slægtens Historie lidt nærmere.

Han kom paa denne Maade i Forbindelse med en hel Del af Slægtens Medlemmer, som han ikke havde kendt før, og det gav Stødet til Afholdelse af et Slægts-Stævne, som siden er blevet efterfulgt af flere. Nu har Vognsen-Familien været samlet paany. I et Antal af ca. 100 mødtes de den 15. Juli paa Hjerl Hede for at se den gamle Gaard, og Direktør Hjerl Hansen tilbød Selskabet at holde Sammenkomsten i de trange Stuer, men de var alligevel for smaa til at rumme alle Deltagerne,

saa man mødtes i det fri, hvor Hjerl Hansen holdt en Velkomsttale. Alle Deltagerne var i Vinkel for at se det Sted, hvor Gaarden laa i sin Tid, og hvor der nu er opført en Ejendom, tilhørende Vagn Nielsen, som er en Gren af den omfattende Familie. Paa Kirkegaarden saa man til de hedengangne Familifædres Grave, og der holdtes en Højtidelighed i Kirken, inden man fortsatte til Viborg, hvor Samværet sluttede af med en Middag i Arbejdernes Forsamlingsbygning.

Slægtsgaardsforeningen genoptager Arbejdet i Næstveds Omegn

Efter at saavel Landsforeningen til Bevarelse af Slægtsgaarde som Lokalforeningen for Næstveds Omegn af Forholdene har været tvunget til at holde stille et Aars Tid, har Lokalforeningens Bestyrelse besluttet at genoptage Arbejdet nu. Det første Møde holdes antagelig i sidste Halvdel af September. Sognerepræsentanterne vil senere modtage nærmere Meddelelse.

Gammel Slægtsgaard i Skæring nedbrændt

Kort efter Midnat den 11. Juli opstod der Ild i Stakladen til „Skæring Munkegaard“. Hverken Ejeren, Proprietær Georg Helms, eller hans Familie var hjemme; det var Fodermesteren, som opdagede Branden, og han tilkaldte omgaende Falck fra Aarhus og Hornslet. Inden Hjælpen kom, var de tre store Udlænger imidlertid omspændt af Flammer, som fandt rigelig Næring i Bindingsværket og Straataget, og man maatte nøjes med at koncentrere sig om at redde Stuehuset.

Alle Kreaturer blev frelst, men fire Heste, en Gedebuk og nogle Grise indebrændte.

Det vides ikke, hvordan Ilden er opstaaet. Der var ganske vist installeret Elektricitet, ogsaa i Stakladen, men den var afbrudt, saa der er stor Sandsynlighed for, at en ubetænksom Person har kastet en brændende Cigaret eller lignende fra sig herinde.

*V*ort Sprog gør ikke store Spring,
det pludrer som en Kilde,
der hvisker sødt om skjulte Ting
saa underfundigt stille.
Vel har det Hverdag i sin Klang,
men ogsaa bunden Varme,
det ulmer i vor Elskovstrang
og gløder i vor Harmе.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne (Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 - København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan
Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

HOVEDKONTOR: V. VOLDGADE 107
KØBENHAVN V.

DANSK ANDELS GØDNINGSFORRETNING

LANDMÆNDENES EGEN
GØDNINGSFORRETNING

Hovedkontor: Axelborg, København V.

Østifternes Land-Hypothekforening

Gyldenløvesgade 3

København V

Yder uopsigelige 2. Prioritetslaan til 4 % Rente

i Landejendomme og Beboelsesejendomme paa Landet i Østifterne

Kurs for Tiden 101 $\frac{1}{4}$